СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 4.43, 21.31, 16.48;
Віцебск — 4.26, 21.29, 17.03;
Магілёў — 4.33, 21.20, 16.47;
Гомель — 4.38, 21.10, 16.32;
Гродна — 4.59, 21.46, 16.47;
Брэст — 5.10, 21.37, 16.27.

МЕСЯЦ:
Маладзік 1 чэрвеня.

ІМЯНІНЫ:
Аляксея, Цімафея;
Марыяны, Эразма.

ЗВЯЗДА

2 ЧЭРВЕНЯ 1992 г.
аўторак, № 109 (21887)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

ВОЗГАЛАС

ВУЧЫЦЦА НА РОДНАЙ МОВЕ? ГЭТА РЭАЛЬНА!

РАГАЧОЎ. У большасці раёнаў гаворкі аб паўсюдным увядзенні беларускай мовы ў школах застаюцца толькі гаворкамі. Рагачоўцы ж дзейнічаюць па-сапраўднаму. Пра гэта сведчаць наступныя лічбы: у 1990 годзе з 43 школ раёна 23 былі рускамоўнымі, у 1991-м у 15 такіх школах вучні першага класа перайшлі на беларускую мову навучання, а з 1 верасня гэтага года ўсе астатнія паэтапна пераходзяць на родную мову навучання.

БЯСПЛАТНАГА НЯМА НІЧОГА

На любым буйным прадпрыемстве, у тым ліку і на Мінскім трактарным заводзе, устаноўлены парадак тэлефонных размоў з замежнымі абанентамі. Дзелавую размову можна весці толькі са спецыяльна прызначаных для гэтага апаратаў. Але аматараў бясплатна, за кошт завода, пагаварыць па тэлефоне з замежжам не так ужо і мала. Праверкай выяўлена, напрыклад, што работнікі спартыўнага клуба «Трактар», якія, здавалася б, не маюць ніякіх сувязей за мяжой, толькі за адзін месяц нагаварылі з Польшчай 116 рублёў. А спецыялісты філіяла аб'яднання — Мінскага завода спецыяльнага інструменту і тэхналагічнай аснасткі — «накруцілі» з Балгарыяй ажно 3.080 рублёў...

Каб не з'явілася больш жадання транжырыць заводскія рублі, з вінаватых утрыманы кошт незаконных тэлефонных размоў.

Алег ПРАЦЬКО.

САСАКАВА—ДЗЕЦЯМ ЧАРНОБЫЛЯ

МАГІЛЁЎ. (А. САНЧУК). Учора тут пачаў работу буйнейшы за ўсю гісторыю горада на Дняпры міжнародны навуковы сімпозіум. Яго тэма — Чарнобыль і здароўе дзяцей. Арганізатарам сустрэчы добра вядомых ва ўсім свеце навукоўцаў, якія займаюцца праблемамі радыяцыйнай медыцыны, выступіў міжнародны дабрачынны фонд «Чарнобыль — Сасакава».

Прозвішча Рыаічы Сасакава стала сімвалам дабрачыннасці ва ўсім свеце. Ён з'яўляецца заснавальнікам ужо не аднаго фонду, дзякуючы якім рэалізоўваліся маштабныя эканамічныя праекты, выратоўваліся ад голаду цэлыя краіны. Сасакава—уладальнік больш сямі ўзнагарод самага высокага рангу розных дзяржаў.

Менавіта ён стаў заснавальнікам яшчэ аднаго буйнамаштабнага праекта — «Чарнобыль — Сасакава».

Магілёў не выпадкова выбраны цэнтрам правядзення мерапрыемстваў у рамках гэтага фонду. У мясцовы дыягнастычны цэнтр, над будаўніцтвам якога, дарэчы, у свой час шэфствавала «Звязда», фондам «Чарнобыль — Сасакава» перададзена ўжо разнастайнага медыцынскага абсталявання больш як на 5 мільёнаў долараў.

У сімпозіуме чакаюцца выступленні міністра аховы здароўя Беларусі Казакова, акадэміка Веліхава, прафесараў Сігемацу, Кіінукі і многіх іншых славутасцей навукі.

ТЭОРЫЯЙ ЛЮДЗЕЙ НЕ НАКОРМІШ

СЛОНІМ. Райвыканком зацвердзіў новы штат свайго ўпраўлення сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання. Колькасць «функцыянераў зямлі і прадуктаў» скарацілася з 31 чалавека да 19-ці. У сельскай гаспадарцы раёна ад гэтага наўрад ці што зменіцца, але 12 беспрацоўных адразу—не жартачкі. Можа лепш перакінуць іх на палі, каб не на тэорыі, а на практыцы кармілі людзей.

925? НЕ ЎЗРОСТ!

У суботу дзень, здавалася, быў святлейшы, чым звычайна. Не, надвор'е тут зусім ні пры чым—проста ў горадзе было свята. Наша сталіца адзначыла сваё 925-годдзе. Вядома, у былыя часы і размах быў бы іншым. На гэты ж раз усё больш чым сціпла, не знайшлося фундатараў — усе лічаць сёння грошы. Але свята ўдалося.

А пачалося яно з тэатралізаванага шэсця коннікаў і воінаў на чале з князем Мянескам па Скарынаўскім праспекце да плошчы Свабоды. Тут адбыліся рыцарскія рысталішчы, паядынкі на мячах, дзідах. Стаў модным у апошні час удзел у розных мерапрыемствах і святароў. Першаіерарх Беларускай праваслаўнай царквы ўладыка Філарэт адслужыў кароткі малебен, быў здзейснены хрэсны ход.

У вялікай канцэртнай праграме выступілі вядучыя музычныя калектывы рэспублікі: ансамблі народнай музыкі «Свята» і «Купалінка», фальклорныя ансамблі «Крупіцкія музыкі», «Церніца», акадэмічны Дзяржаўны хор Беларусі, Дзяржаўны ансамбль танца, барды, эстрадныя групы — паглядзець было што. Хто не хацеў проста глядзець, мог выпрабаваць і свае сілы — у спартыўных гульнях і спаборніцтвах, у малой рэгаце па Свіслачы, у конкурсе малюнкаў...

А ў дадатак — кірмаш, бо духоўны харч усё ж меў неабходнасць у падтрымцы...

На здымку: фрагмент свята.

Нармальныя грошы бываюць толькі ў нармальнай краіне

Папярэджваючы мае пытанні, прафесар Ткачук прывёў выказванне міністра фінансаў Англіі мінулага стагоддзя Ўільяма Гладстана аб тым, што нават каханне так не звар'яла людзей, як разважанні наконт існасці грошай. А між тым, адзначыў Сяргей Сямёнавіч, грошы — гэта грашовыя адносіны. Усе эканамічныя, сацыяльныя і палітычныя пытанні адбіваюцца на абарачэнні грошай. Грошы могуць умацавацца толькі з ростам эканамічнай магутнасці, пры наяўнасці палітычнай стабільнасці, пры грамадскай згодзе, лічыць загадчык кафедры банкаўскай справы Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта.

— Пасля «ваеннага камунізму», калі грошы імгненна абясцэніліся, пры нэпе быў уведзены цвёрды чырвонец. Як быццам падобны працэс адбываецца і зараз, але ці можа Беларусь разлічваць на нармальныя грошы хоць бы ў бліжэйшыя 5—10 гадоў?

— Я не стаў бы параўноўваць сённяшні перыяд з перыядам пасля «ваеннага камунізму». Тады адзначаўся ўздым у вытворчасці тавараў для народа, ды і ў спадчыну нам застаўся нядрэнны залаты запас. На гэтым і грунтаваўся ўвод цвёрдага чырвонца. Ва ўмовах спаду вытворчасці, бюджэтнага дэфіцыту, росту цэн і раздачы пустых грошай разлічваць на ўстойлівую грашовую адзінку не прыходзіцца. Зможам стварыць надзейную базу — будуць і надзейныя грошы. Тым больш, мне не сустракаліся сведчанні аб наяўнасці ў Беларусі залатых ці валютных рэзерваў, якія можна было б выкарыстаць для забеспячэння грошай. Таму акрэсліваць канкрэтным тэрмінам (5 ці 10 гадоў) праблему няма сэнсу. Усё залежыць ад таго, як будзе выкарыстаны гэты час. Калі на стварэнне, то тэрмін наблізіцца.

— Што на самай справе стаіць за ўвядзеннем эрзац-грошай? Да чаго гэта можа прывесці ў доўгатэрміновым плане?

— Гэта, канешне, спроба абараніць свой унутраны рынак. У астатнім усё застаецца без змен: разлікі, крэдытаванне, аплата працы, цэны, улік, фінансы і г. д. Калі па вялікаму рахунку і на перспектыву, то трэба ўсвядоміць, што дзяржава, якая экспартуе тавары, сёння ў лепшым становішчы, чым імпартуючая.

— Можна сказаць, што ўрад Беларусі праводзіць самастойную грашовую палітыку ці гаворка ідзе толькі аб кроках у адказ?

— Даваць ацэнку дзеянняў урада будзе не вельмі карэктна з майго боку. Ва ўмовах калектыўнай валюты (а менавіта так хочацца ўяўляць рубель) магчымая і найбольш пажаданая палітыка, ўзгодненая з іншымі дзяржавамі.

— Калі будзе ўведзены талер (ці што іншае), то на чым будзе грунтавацца яго пакупніцкая здольнасць? Чаго ён будзе варты? Чым можа адказаць на гэта Расія?

— Для мяне менш за ўсё важна, якая назва грашовай адзінкі, хоць і яе хочацца бачыць менавіта беларускай і сучаснай. Больш важна, як вы заўважылі, на чым будзе грунтавацца пакупніцкая здольнасць. Калі манкіраваць гэтым фактарам, то можа здарыцца, што дрэннае будзе заменена яшчэ горшым. Надзейнасць валюты вызначаецца тым, наколькі яна карыстаецца даверам грамадзян пры выкарыстанні яе як сродку абмену ці захоўвання капіталу. Важныя і традыцыі, звычаі. Паспешлівасць тут недапушчальная. Неабходна бягучая база ўстойлівасці грашовай адзінкі і на перспектыву.

— Ці магчымая ў бліжэйшым будучым унутраная канверсуемасць рубля? Калі ў нас будуць купоны, то як быць тады?

— Трэба прызнаць, што рубель перш за ўсё— валюта Расіі, і менавіта яна ў першую чаргу вызначае магчымасць яго канверсуемасці. Нашы «разліковыя білеты» не замяняюць рубель, а дапаўняюць яго. Калі плацежная і пакупніцкая здольнасць рубля будзе адноўлена і яго стане мэтазгодна выкарыстоўваць ва ўсіх грашовых разліках, то ад так званых шматразовых купонаў можна адмовіцца. Да таго ж, у насельніцтва і прадпрыемстваў ёсць што канверсаваць на першым часе.

— Тэма 24-мільярднага крэдыту МВФ зараз цэнтральная. Ці можа Беларусь разлічваць на нейкую яго частку? Калі так, то ў якім выглядзе і ці можна гэтыя сродкі выкарыстаць для стварэння ўласнай валюты?

— Спачатку заўважу, што крэдыт трэба вяртаць. З працэнтамі. Выклікае здзіўленне, наколькі ў многіх вялікае жаданне яго хутчэй атрымаць. Пры гэтым забываюць, што ўжо няма чым плаціць па старых даўгах. Міжнародны валютны фонд проста так крэдыту не прадастаўляе, а патрабуе навядзення хоць бы элементарнага парадку ва ўнутранай гаспадарцы краіны-заёмшчыцы. Гэта і скарачэнне бюджэтнага дэфіцыту, і зніжэнне інфляцыі, і распрацоўка канкрэтных праграм стабілізацыі і да т. п. А калі ўсе гэтыя ўмовы выканаць, то, магчыма, можна абысціся і нават без крэдыту.

Стварэнне ўласнай валюты шляхам запазычання іншай — не самы лепшы шлях.

— Колькі каштуе беларускі рубель у параўнанні з расійскім, эстонскім, малдаўскім? Які ўзровень і тэмпы інфляцыі на Беларусі?

— Дагэтуль ідзе спаборніцтва, у якой рэспубліцы (цяпер— самастойнай дзяржаве) больш выдадуць насельніцтву рублёў і вышэй узнімуць цэны. Можна было сказаць, што да канца 1991 года беларускі рубель быў больш важкім, бо ў рэспубліку наяўныя грошы ўвозіліся і знімаліся з абарачэння. Зараз пры дадатковым выпуску грошай у абарачэнне грашовай наяўнасці ў банкаў не хапае для забеспячэння разлікаў па зарплаце і іншых плацяжоў. Насельніцтва Беларусі не можа атаварыць свае грошы. Узровень і тэмпы інфляцыі разлічваюць органы статыстыкі. Інфармацыя па гэтаму пытанню вельмі бедная. Інтуітыўна можна меркаваць, што і ў нас тэмпы інфляцыі дастаткова высокія.

— Што б вы прапанавалі зрабіць са свабоднымі сродкамі?

— Яны павінны быць у прадпрыемстваў і ў насельніцтва заўсёды. Аднак накапленне і захоўванне вялікіх сум грашовых сродкаў зараз вельмі нявыгаднае: іх «з'ядае» інфляцыя. Калі ёсць магчымасць, то лепш за ўсё ўкласці грошы ў справу. Можна па дагаворанасці змясціць іх у банку на ўклад, купіць акцыі, пазычыць прадпрыемству — кожны вырашыць сам. Ва ўмовах рынку ніхто не можа адчуваць сябе спакойным нават пры наяўнасці вялікага меха грошай. Яны павінны «працаваць» і прыносіць новыя грошы.

— Ці здольная рэспубліка ажыццяўляць поўнасцю незалежную грашовую палітыку з улікам цяперашняй эканамічнай сітуацыі?

— У цэлым за рэспубліку больш дакладна маглі б сказаць людзі, якія маюць поўныя звесткі аб яе патэнцыяле, аб сальда плацежнага балансу. Са свайго боку, магу адзначыць, што ў цяперашняй сітуацыі, калі энерганосьбіты і сыравіна ў асноўным паступаюць з-за межаў рэспублікі, патрабуецца валюта разлікаў. Пакуль што такой валютай застаецца рубель. Так што, як ні круці, а ўзгодненая грашовая палітыка неабходна.

Гутарыў Сяргей ШАЎЦОЎ.

З візітам у Беларусь

У рэспубліцы па запрашэнню беларускага ўрада знаходзіцца дэлегацыя паўднёвакарэйскай карпарацыі «ДЭУ». Госці сустрэнуцца з кіраўніцтвам рэспублікі, наведаюць шэраг прамысловых прадпрыемстваў, правядуць перагаворы па пытаннях устанаўлення прамых гандлёва-эканамічных адносін.

Служба інфармацыі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь.

АТК больш не патрэбны?

ІВАНАВА. Са структуры раскладу аддзелаў і цэхаў мясцовага завода сантэхзагатовак знік аддзел, што да нядаўніх часоў лічыўся найбольш неабходным, — тэхнічнага кантролю. Яго функцыі перададзены тэхнічнаму аддзелу, супрацоўнікі якога цяпер будуць заадно правяраць і якасць прадукцыі. Кіраўніцтва завода мае рацыю, бо тэхнолагі і кантралёры выконвалі прыкладна адну і тую ж работу.

ЧАЭС-інформ

Паведамляе аддзел знешніх сувязей Чарнобыльскай АЭС
Інфармацыя на 8 гадзін раніцы 1 чэрвеня

На першым энергаблоку ў асноўным завершаны планавы капітальны рамонт. Блок у чаканні настройкі запорна-рэгулюючых клапанаў. Другі энергаблок у рэжыме зняцця з эксплуатацыі. Трэці — на планавым капітальным рамонце. Стан канструкцый і аб'ектаў укрыцця адпавядае нормам, устаноўленым пры яго будаўніцтве. Парушэнняў радыяцыйнага стану, межаў і норм бяспечнай эксплуатацыі няма.

З УДЗЕЛАМ ПРАДСТАЎНІКА БЕЛАРУСІ

Як паведамілі з аддзела інфармацыі МЗС Рэспублікі Беларусь, у Осла 5 чэрвеня адбудуцца пасяджэнні Савета паўночна-атлантычнага супрацоўніцтва на ўзроўні міністраў замежных спраў дзяржаў — членаў Савета і надзвычайная канферэнцыя міністраў замежных спраў па пытаннях дагавора аб звычайных узброеных сілах у Еўропе. У іх мае намер прыняць удзел прадстаўнік Беларусі.

У Осла прадугледжваецца падпісанне заявы Савета паўночна-атлантычнага супрацоўніцтва і заключнага дакумента надзвычайнай канферэнцыі.

(БЕЛТА).

ХОЧАЦЦА Ў ІТАЛІЮ, АЛЕ...

СТОЛІН. У горадзе пабывала з сяброўскім візітам дэлегацыя італьянскага горада Фано. У час гутаркі ў Столінскім гарсавеце госці выказалі жаданне дапамагчы мясцовым дзецям у арганізацыі іх адпачынку ў Італіі. Справа ў тым, што ўжо каля 250 італьянскіх сем'яў згадзіліся прыняць у сябе маленькіх беларусаў. Але каб адно дзіця на самалёце даляцела ў Італію і вярнулася дамоў, трэба заплаціць 18 тысяч рублёў. Не ўсім гэта па кішэні, таму ў выканкоме гарсавета цяпер актыўна шукаюць спонсараў.

У добрай згодзе жывуць Васіль Іванавіч і Міхаліна Венядзіктаўна Маляўкі з вёскі Селішча Ушацкага раёна. Не адно дзесяцігоддзе яны працавалі ў калгасе, зараз абодва на пенсіі. Трымаюць карову, хоць і нялёгкая гэта справа. Затое малака і сабе хапае, і ў калгас здаюць. Нядаўна ў вёску прыйшла прыемная навіна: удзельніка Вялікай Айчыннай вайны В. І. Маляўку знайшла ўзнагарода — медаль «За адвагу». Ветэрана цёпла павіншавалі вяскоўцы.

На здымку: Васіль Іванавіч і Міхаліна Венядзіктаўна **Маляўкі.**

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

СЯДЗІБА ДЛЯ ФЕРМЕРА

ПІНСК. (С. ШАПІРА). Незвычайны заказ атрымалі ў гэтыя дні работнікі інстытута «Палессегіправодгас». Органы мясцовай улады Ляхавіцкага, Камянецкага і Ганцавіцкага раёнаў просяць калектыў інстытута распрацаваць праекты дзесяці фермерскіх гаспадарак. У іх павінны быць прадугледжаны землеўладкавальныя работы, уключаючы асушэнне і арашэнне, будаўніцтва дарог і пад'ездаў, бурэнне артэзіянскіх свідравін, комплекс гаспадарчых забудоў.

Праекціроўшчыкі ўзяліся за выкананне заказу. Адно турбуе спецыялістаў: ці пад сілу будучым фермерам са сваёй кішэні аплаціць затраты на рэалізацыю праектаў? Бо, паводле папярэдніх падлікаў, каб здаць «пад ключ» аб'екты толькі адной такой гаспадаркі, трэба не менш 200—250 тысяч рублёў. Але і гэта ў расцэнках 1991 года. Значыць, у перспектыве з улікам росту цэн гэтая сума можа перавысіць паўмільёна. Не засталіся б праекты пыліцца на паліцах.

РАДЫЁФАКТ

З 1 чэрвеня Мінскі метрапалітэн пачаў работу з аплатай за праезд па жэтонах коштам у 1 рубель.

***

«Беларусь» — так павінна называцца наша дзяржава. Гэта афіцыяльны адказ Старшыні Вярхоўнага Савета Беларусі Станіслава Шушкевіча на рэкамендацыю маскоўскага Інстытута рускай мовы аб аднаўленні назвы «Беларусія».

***

Распрацавана інструкцыя, якая гарантуе поспех на выбарах. Яна пакуль што трымаецца ў сакрэце. Прывядзём некаторыя з чутак, што гуляюць па Маскве. У 11 тамах інструкцыі тысячы адказаў і рэкамендацый, як без страт прайсці праз мясарубку прэтэндэнцкіх сутычак: як усміхацца, як гаварыць, каб паверылі, і як арганізаваць на сваю карысць невялікі скандальчык.

***

Лабараторыя сацыялагічнага цэнтра Беларускага дзяржаўнага універсітэта правяла апытанне насельніцтва рэспублікі наконт сацыяльна-палітычнай сітуацыі. Галоўны вынік даследавання ў наступным: народ стаміўся, 36,6 працэнта апытаных у роспачы. Не задаволены жыццём наогул 38,1 працэнта, песімістаў 9,7 працэнта, у стане апатыі — 9,4, 15,5 працэнта няўпэўненых у заўтрашнім дні, 22,8 працэнта спадзяюцца на лепшае, 7,7 — аптымісты. І ўпэўненыя ў будучым — 2,7 працэнта. Няма даверу ніякім партыям і рухам у рэспубліцы, негатыўна ставяцца як да Вярхоўнага Савета, так і да Савета Міністраў і дэмакратаў. Было апытана сацыяльным цэнтрам больш як паўтары тысячы чалавек ва ўсіх рэгіёнах і абласцях рэспублікі.

***

Ці менш працавіты беларускі селянін за нямецкага баўэра? Мікалай Васільевіч Гаўрыленка, малады фермер з вёскі Вязынка, трэці месяц працуе на нямецкай ферме і пераканаўся, што наш селянін працуе не горш. Аднак толькі ў сваёй падсобнай гаспадарцы. Вывады Гаўрыленкі: багацце ствараецца толькі напружанай працай. У планах маладога фермера максімальная механізацыя сваёй гаспадаркі, цеснае супрацоўніцтва з нямецкімі калегамі. Аднак Гаўрыленка заклапочаны недасканаласцю законаў нашай рэспублікі аб фермерскай гаспадарцы.

***

Факт з глыбінкі: з запасам прадуктаў харчавання, якіх хапіла б на кругасветнае падарожжа, супрацоўнікі міліцыі затрымалі спецаўтобус Краснапольскага раённага савета добраахвотнага фізкультурна-спартыўнага таварыства прафсаюзаў. Курс аўтобуса ляжаў на Расію. У ім было 24 скрыні масла, 240 бляшанак згушчанага малака, .0 пачкаў маргарыну і іншае.

«Было б віно, а коркі знойдуцца»

У народзе кажуць: «хто не рызыкуе, той не п'е шампанскага». Паспрачацца з гэтым цяжка. Але хутка можа здарыцца так, што сваю рызыку запіваць можна будзе толькі «Агдамам» ці «Буджаком», таму што залацістае і іскрыстае, якое выпускаецца на Мінскім заводзе шампанскіх він, стане вялікай рэдкасцю або знікне зусім. Няма грошай, каб аплаціць паслугі і сыравіну пастаўшчыкам віна і каньячнага спірту. Завод упершыню за гады свайго існавання трапіў ва ўсесаюзную «картатэку» — гэта значыць, мае неаплачаныя даўгі.

Даўно ўжо мінулі часы «застойнага» перыяду, калі ўсім парадам камандавалі людзі з апарата ЦК і дастаткова было аднаго званка з Палітбюро, напрыклад, у Малдавію, каб тая паставіла ў нейкі рэгіён саставы з вінаградным віном, ці ў Арменію — адкуль тут жа прывезлі б цыстэрны каньячнага спірту. Тады ўсё вакол было агульнае: і віно, і начальства, і грошы.

Цяпер часы іншыя — такіх дзядзькаў няма. Усе рэспублікі сталі самастойнымі дзяржавамі, і кожная павінна вырашаць свае праблемы сама. Калі рынак наш аформіцца, напэўна, усе кіраўнікі прадпрыемстваў будуць з паўслова дагаворвацца паміж сабой. А пакуль што ўсё ідзе цераз галаву.

Белаграпрамбанк не можа выдаць заводу шампанскіх він крэдыт нават пад вялікія працэнты. Выдзеліў пакуль толькі 180 мільёнаў рублёў, якіх не хапае, каб заплаціць Малдавіі за тавар, якая загнула цяпер цэны па рыначнаму курсу — 800 рублёў за літр каньячнага спірту. І наогул, астатнія вінаматэрыялы каштуюць вельмі дорага. Мінскаму заводу патрэбна яшчэ 350 мільёнаў рублёў, каб не трапіць у даўгавую яму да пастаўшчыкоў. Ды тыя і ў доўг ужо не даюць. Плаці наперад — тады і размова будзе.

Нарыхтоўка вінаматэрыялаў у Малдавіі працягваецца дзесьці месяцы тры, і калі не заплаціць у час, то будзе позна. Тады неабходную прадукцыю закупяць Масква, Прыбалтыка ці Украіна. Яны толькі і чакаюць, каб хто-небудзь з партнёраў спатыкнуўся. Праўда, паміж сабой ім прыходзіцца кантачыць. Мінскі завод, напрыклад, атрымоўвае капронавыя коркі з Масквы. Дарэчы, і астатнія кампаненты з-за мяжы: бутэлькі — з Прыбалтыкі, фальгу — з Міхайлаўскага, дрот — з Магнітагорска. Праўда, хутка выпуск тары павінен наладзіцца на базе Гродзенскага шклозавода, і

(Заканчэнне на 3-й стар.).

«СЯБРЫ» ЦЯПЕР НЕ ТОЛЬКІ СПЯВАЮЦЬ

МІНСК. Два выхадныя дні сталіцу Беларусі літаральна ліхаманіла. І гэта не ў сувязі са з'яўленнем таннага цукру ці абменам «вавёрачак» на «дыназаўраў». Проста на стадыёне «Дынама» свае грандыёзныя канцэрты давала самая папулярная музычная перадача мінулага года ў СНД — супертэлешоў «50×50».

Прыемна, што арганізатарамі незвычайнага відовішча выступілі нашы землякі — творчае аб'яднанне студыя «Сябры» пад кіраўніцтвам Анатоля Ярмоленкі, якая на Беларусі больш вядома, як ансамбль «Сябры». Аляксандр Барыкін, Яўген Кулікоў, Сяргей Пенкін, групы «Фрыстайл», «Дзюна», «Хлапечнік» і іншыя вядомыя «зоркі» эстрады выступалі перад амаль поўнымі трыбунамі стадыёна з вялікім поспехам.

На жаль, не змаглі прыехаць іншыя вядомыя выканаўцы і калектывы, але студыя «Сябры», якая акрамя ўласнай музычнай дзейнасці займаецца ўжо і арганізацыяй канцэртаў, абяцае ў будучым запрасіць на Беларусь шмат «зорак» і ажыццявіць некалькі цікавых праектаў.

Будзе ЛЭП— будзе і энергія

МАЗЫР. У сувязі са спыненнем падачы электраэнергіі на беларускае Палессе ад энергаблокаў Чарнобыльскай АЭС распачата будаўніцтва новай лініі электраперадач Гомель — Мазыр. Асноўныя работы выконвае Гродзенская механізаваная калона № 84. Пасля ўводу ў дзеянне гэтай лініі, якую будзе эксплуатаваць калектыў Мазырскіх электрычных сетак, забеспячэнне энергіяй гарадоў і вёсак беларускага Палесся значна палепшыцца.

Цяперашні настрой людзей выказваецца ў чэргах, асабліва каля гандлёвых кропак. Больш «дастаецца» работнікам прылаўка ў вёсцы: мала таго, што ўсё па-ранейшаму ў дэфіцыце, яшчэ і цэны [illegible] павышацца. Зразумела, што працаваць гандлю ў такіх умовах становіцца ўсё цяжэй.

Пра абстаноўку, якая складваецца сёння ў сістэме спажыўкааперацыі, гандлю, нашаму карэспандэнту расказвае старшыня Добрушскага райспажыўсаюза Гомельскай вобласці Паліна Цярэнцьеўна ГРАМЫКА.

ПАЗЫЧАЕМ, КАБ ВЫЖЫЦЬ

— Пытанне «як выжыць» хвалюе сёння не толькі спажыўкааперацыю раёна, але і іншыя галіны народнай гаспадаркі. Зараз расходы гандлёвых прадпрыемстваў узраслі настолькі, што даходы іх ужо не пакрываюць. Гэта звязана з рэзкім ростам тарыфаў на камунальныя, транспартныя і іншыя паслугі, якімі карыстаецца гандаль. [illegible] павышае цану, а абвінавачваецца ў гэтым наша сістэма.

Тады, можа, павялічыліся і даходы гандлю?

Наадварот. Калі прамысловыя прадпрыемствы ўсе падаткі ўключаюць у цану і ва ўмовах манапалізму адчуваюць сябе ўпэўнена, то пра гандаль гэтага не скажаш, бо мы працуем за кошт гандлёвай скідкі або надбаўкі.

Скідкі на тавары па фіксаваных цэнах (хлеб, малако, цукар) і надбаўкі па свабодных нам устаноўлены. Павялічваць іх не маем права. З надбавак у 25 працэнтаў (з 1 красавіка гэтага года — 20 і па дзіцячаму асартыменту — 15 працэнтаў) разам з оптам гандаль абавязаны аддаць у бюджэт: 28 працэнтаў — падатак на дабаўлены кошт, 18 працэнтаў — чарнобыльскі падатак, 40,8 працэнта — адлічэнні на сацыяльнае страхаванне, у фонд занятасці, дарожны фонд і г. д. Стварaецца такое ўражанне, што нехта свядома вядзе справу да заняпаду прадпрыемстваў гандлю.

Пасля ўплаты ўсіх падаткаў у нас практычна не застаецца сродкаў на камунальныя, транспартныя паслугі, зарплату і інш. Са ста рублёў валавога даходу 83 забіраюць у бюджэт.

Можна зразумець, што падаткі на дабаўлены кошт плацяць прамысловыя прадпрыемствы, якое выпускае тавар, але чаму гандаль — незразумела, бо дабаўлены кошт ствараецца ў сферы матэрыяльнай вытворчасці.

Гандлёвая скідка на тавары па фіксаваных цэнах не пакрывае расходы па іх рэалізацыі. А па хлебу і [illegible] таварах не пакрываюцца транспартныя расходы. Дастаўка толькі адной машыны хлеба абыходзіцца ў 390 рублёў, а сума скідкі — 307. Продаж адной тоны хлеба ў магазіне прыносіць стратаў 164 рублі, а малака — у 280 рублёў. Чым больш прадаём хлеба, малака, мукі, тым большыя нясём страты. Мы, вядома, «вешаем» іх на сістэму. [illegible]

Прымаемыя меры па скарачэнню колькасці работнікаў, пераводу на няпоўны рабочы дзень, аб'яднанню магазінаў, адшуканню ўнутраных рэзерваў не забяспечваюць рэнтабельную работу. А закрыць стратныя магазіны — гэта практычна пазбавіць людзей магчымасці купіць хлеб, соль і г. д. Фінал, да якога вядзе сённяшняя эканамічная палітыка нашага ўрада.

У лютым гэтага года адбылося пасяджэнне савета Белкаапсаюза, на якім прысутнічаў намеснік Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь В. А. Заламай. Практычна ўсе выступаючыя на пасяджэнні выказвалі заклапочанасць фінансавым становішчам спажыўкааперацыі, заклікалі да граматнай падатковай палітыкі, якая дала б магчымасць сістэме развівацца, нарошчваць аб'ёмы, набываць тавар. [illegible] не дапусціць закрыцця магазінаў у аддаленых вёсках. А старшыня Лепельскага райспажыўсаюза Т. В. Клімановіч прапанавала выпрацаваць патрабаванні да Урада і Вярхоўнага Савета і, калі яны не будуць прыняты, пайсці на крайні крок — забастоўку.

В. А. Заламай паабяцаў, што на сакавіцкай сесіі пытанне аб падатках будзе разгледжана. Так, яно разглядалася. Толькі палёгкі для нас — ніякай, а В. А. Заламай працуе ўжо на іншай пасадзе.

Праўленне Белкаапсаюза звярнулася да кіраўніцтва рэспублікі [illegible]. Абяцанні дадзены...

А нам, нягледзячы на ўсе цяжкасці, трэба думаць, як забяспечыць насельніцтва прадуктамі і прамысловымі таварамі. [illegible] — людзі не застануцца без хлеба і іншых неабходных тавараў.

Сёння шмат размоў вакол прыватызацыі. [illegible]

[illegible] працуе ў адзіночку, значна даражэй абыходзіцца пошук і дастаўка тавараў, арганізацыя продажу і г. д. [illegible]

Выходзіць, я супраць прыватызацыі? [illegible] далёка. Калі, напрыклад, у людзей [illegible]

[illegible] рублёў. Аднак гэтага яшчэ недастаткова. Сёння неабходна 7—9 мільёнаў рублёў пазыковых сродкаў, каб мець асартымент тавараў для забеспячэння насельніцтва горада і вёскі. Тых паявых узносаў, якія складалі 15 рублёў на пайшчыка, або 500 тысяч на ўсю сістэму, — безумоўна, не хапае.

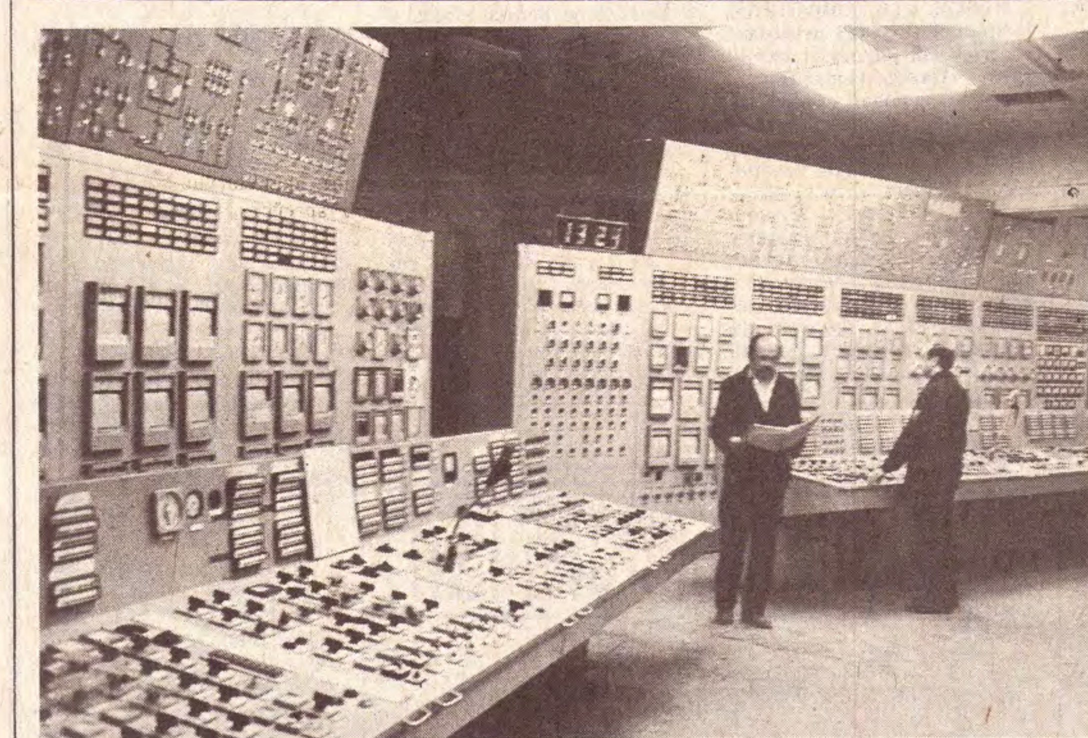
Як кажуць у народзе, ратаванне тапельцаў — справа рук саміх тапельцаў. Райспажыўсаюзам выпушчана пазыковая кніжка пайшчыка. Мінімальная норма ўзносу — тысяча рублёў, максімальная — не абмежавана. Ва ўсіх населеных пунктах праведзена растлумачальная работа. Палажэнне зацверджана на сходзе паўнамоцных прадстаўнікоў спажыўтаварыстваў і на савеце райспажыўсаюза.

Яно прадугледжвае налічэнне на пазыковую кніжку [illegible]

Вядома, некаторыя ўсё ж ставяцца [illegible]

З 1 студзеня гэтага года ў гаспадарчае абарачэнне было прыцягнута больш 10 мільёнаў рублёў. [illegible]

Запісаў В. КРАЎЧАНКА.

Дзе ўладарыць камп'ютэр...

Сёння цяжка знайсці такую сферу гаспадарання, дзе сваё дастойнае месца не займала б камп'ютэрная тэхніка. Нягледзячы на крызіс эканомікі, на складанасці набыцця і ўкаранення новага абсталявання, камп'ютэрызацыя застаецца адным з галоўных фактараў надзейнасці і перспектыўнасці справы.

Гэтыя здымкі зроблены ў розных установах Мінска. Магутныя турбіны Мінскай ЦЭЦ-4 амаль поўнасцю пераведзены пад пільны кантроль камп'ютэраў. Гэта гарантуе іх высокую эканамічнасць і эфектыўнасць.

Работа Уладзіміра ШЧУРКО таксама звязана з электроннымі машынамі, здольнымі знаходзіць самыя аптымальныя варыянты. Малады інжынер працуе ў лабараторыі вынаходніцкіх машын, вядомых на многіх буйных прадпрыемствах.

Яўген ПЯСЕЦКІ.

ЯЕ ВУЧЫЛІ БЫЦЬ ЧЭСНАЙ.
Потым зламалі жыццё

З некаторага часу ў кватэры Веры Захараўны Бялісавай з'явіўся полтэргейст. Характар у яго быў, як і ў кожнага полтэргейста, даволі гарэзлівы. Напрыклад, ён біў посуд, жаваў абутак, адзенне, усюды пакідаючы дзіўныя сляды— акуратныя трохвугольнікі. Гэты загадкавы полтэргейст сапсаваў сантэхніку і ўразны замок перад усяленнем Веры Захараўны ў новую кватэру. Будучы рэалісткай, Вера Захараўна разам з работнікамі ЖЭСа склала акт. У полтэргейст яна не верыць. Яна лічыць—гэта выпадак іншага парадку. Дарэчы, вернемся да пачатку працоўнага шляху Веры Захараўны, у год 1974. Бялісава ўпэўнена, што сляды полтэргейста трэба шукаць менавіта там.

«МЯНЕ ХАЦЕЛІ ЗРАБІЦЬ КУРТЫЗАНКАЙ...»

У 1974 годзе юная і прывабная Верачка Бялісава закончыла Мінскі наргас і паступіла на работу ў прамгандаль № 2, якім кіраваў Ф. І. Мігдал. Лёс прыгожай жанчыны ў савецкім гандлі ўвогуле вызначаны. Каб жыць спакойна і прыбыткова, трэба рабіць спецыфічнага роду ўступкі, скажам так, адступленні ад маральнага кодэкса будаўніка камунізму. Карацей і груба гаворачы, Мігдал прапанаваў Бялісавай стаць яго сужыцелькай. Але яна адмовілася. Ну, не падабаецца ён ёй, не хацела яна з ім звязваць свой далейшы лёс. Можа, было так, можа—не, але з гэтага моманту жыццё Веры Захараўны дало трэшчыну.

Неўзабаве пачаліся цяжкасці на рабоце. Яе, члена мясцкома, выключылі з прафсаюза. Потым, праўда, аднавілі. Але тав. Мігдала гэта не спыніла. Паслядоўна ён імкнуўся прадставіць яе як хамку, спекулянтку, скандалістку, аднак нічога, на яго вялікі жаль, не пацвердзілася.

Таму далей у ход пайшла «цяжкая артылерыя». 9 снежня 1981 г. Ф. І. Мігдал накіроўвае ў праваахоўныя органы сваю заяву, і ў той жа дзень Бялісаву арыштоўваюць. Заява была напісана на імя пракурора Конана і сцвярджала, што Бялісава быццам бы на Мігдала нагаворвае. Чым тлумачылася такая аператыўнасць міліцыі, мы, вядома, можам толькі здагадвацца. А вось звароты Бялісавай у пракуратуры горада і рэспублікі чамусьці ніякіх вынікаў не далі.

Наогул, справа закончылася пераходам на іншую работу — пераводам. Тут таксама цікавая дэталь: адначасова Ф. І. Мігдал піша дзве зусім розныя паперы. Адна — вельмі добрая вытворчая характарыстыка Бялісавай, другая — зварот у мінскі гарпсіхдыспансер з просьбай разабрацца з той жа Бялісавай адносна яе псіхічнага стану. Якой паперы Мігдала верыць і ці можна яму верыць наогул?

Ва ўсякім выпадку, Вера Захараўна не страціла надзеі прыцягнуць яго да крымінальнай адказнасці.

АСОБАЯ БАЗА

Звольніцца Бялісавай усё ж прыйшлося. Дарэчы, трапіла яна ў месца не вельмі дрэннае — на гандлёва-закупачную базу Беларускай ваеннай акругі. База была ва ўсіх адносінах цудоўная. Калі чагосьці не было ва ўсім Мінску, то тут — было.

Вядома, у падобных установах народ адчувае сябе больш вольна. Напрыклад, улік тавараў вёўся даволі прыблізна. Чамусьці пакідаліся лішкі. Бялісавай не раз прапаноўвалі што-небудзь узяць. Але яна не брала. Адчувала, што гэта можа дрэнна скончыцца, ды і выхаванне, напэўна, не дазваляла.

У 1984 годзе яе паслалі рабіць перападлік на асобы склад асобай базы. Гэта быў так званы склад дэфіцытаў, куды доступ мелі толькі начальнік базы І. П. Токараў і яго прыбліжаныя. І вось тут, па словах Бялісавай, раскрыўся свядома арганізаваны крадзеж. Гэта значыць: недахват тавару на 45,9 тысячы рублёў, а ў бухгалтэрыі — падробленыя накладныя на гэтую ж суму.

Чуткамі зямля поўніцца, і спробы Токарава схаваць нястачу выклікалі яшчэ адзін перападлік, на гэты раз—па ініцыятыве БВА. Вынік той жа: тавару няма. Узбуджаецца крымінальная справа.

Прыязджае следчы з Масквы. Масква заўсёды была апошняй інстанцыяй у пошуках справядлівасці, але тут справа не выгарае: сілы няроўныя. Далей яе вёў Мікалай Хамянок з ваеннай пракуратуры. Ён хутка зразумеў, што зрабіць нічога не зможа, і справу закрылі.

Іван жа Панцялеевіч Токараў вельмі паспяхова аформіў у час следства (!) персанальную (!) пенсію рэспубліканскага значэння. Як і за якія заслугі (Токараў усё жыццё прапрацаваў у гандлі)—гісторыі (дакладней—нам) наўрад ці ўдасца даведацца. Калі Бялісава выявіла нястачу, ён выклікаў яе да сябе і сказаў проста: забудзь аб ёй, інакш адпраўлю ў «псіхушку». Дарэчы, акт, што ўсё нармальна, Вера Захараўна падпісала... Асуджаць яе за гэта цяжка.

У Веры Захараўны наогул рэдкі талент улазіць ва ўсялякія канфлікты. Напрыклад, у 1988 годзе яна знайшла лішкі тавару на 4 тысячы рублёў у магазіне № 15. Адкуль яна ведала, што гэта дабро прызначалася праслаўтаму Хрусталёву, арышт і вобыск на кватэры маці якога так любіла паказваць ЦТ? Ці, скажам, гісторыя з перападлікам у магазіне «Сантэхніка» па вул. Шчарбакова, дзе Бялісава выявіла цэлы склад каляровых металаў у выглядзе балтоў і гаек без якіх-небудзь дакументаў на іх. Ёй параілі: апрыходуй без накладных. Яна запатрабавала пісьмовага распараджэння. Яго, вядома, не далі, а метал вярнулі на завод. Зноў жа, хто мог меркаваць, што метал гэты прызначаны для бартэрнай здзелкі з фінамі? І што Вера Захараўна, сама таго не жадаючы, зноў наступіла на хвост гандлёвай мафіі?

Дарэчы, яна крыўды не забывала. А сведкі ва ўсякай нядобрай справе непажаданыя. Прасцей аб'явіць ненармальнай, што і было зроблена, праўда, даволі няўклюдна.

ЦКАВАННЕ

Што стаіць на дыспансерным уліку яшчэ з 1971 года, Бялісава даведалася праз многа гадоў ад галоўнага ўрача МГПНД С. Язерскага. Апошні ў пісьме на яе імя пераконваў, што «медкарта на вас была заведзена ў 1971 годзе пры вашым першым самастойным звароце ў дыспансер». Але такога не было, таму што і быць не магло. Тады з'яўляецца іншая папера, таксама падпісаная Язерскім: «Звярталася ў 1971 годзе па накіраванню ўрача медсанчасці камвольнага камбіната». У 1971 годзе Бялісава ў Мінску прапісана не была, і ў медсанчасць камвольнага не звярталася. Такім чынам, фальсіфікацыя?

У сваім першым пісьме (гл. вышэй) Язерскі мякка пераконвае, што назіранне дыспансера не пашкодзіць, а толькі дапаможа, што ніякіх запрашэнняў дыспансер Бялісавай не прысылаў. Хлусня. Яна датавана 1985 годам. А вось тэлефанаграма начальніку гандлёва-закупачнай базы БВА ад 29.08.84 г.: «Мінскі гарадскі псіханеўралагічны дыспансер просіць вас накіраваць тав. Бялісаву В. З. на прыём да ўрача Сямёнавай Л. А.». Як з гэтым быць?

У 1986 годзе Бялісава атрымала выклік на работу ў ГДР. Прайшла медкамісію, застаўся толькі псіхіятр. Сказалі, што падпіша і ён пасля невялікай кансультацыі. «Кансультацыю» праводзіў дацэнт Скугарэўскі, які спытаў, чаму Бялісава ваюе з міліцыяй і калі звярталася ў псіхдыспансер. Адказала, што ніколі. Тады Скугарэўскі пацікавіўся: «У цябе правалы памяці?» Яна выбегла ў калідор у слязах, і тут псіхіятр Фурс папярэдзіла: уцякай хутчэй, за табой выклікалі псіхбрыгаду з Навінак. Тады ж Бялісава даведалася, што яна «сацыяльна небяспечная» і патрабуе шпіталізацыі.

Як жа так? На рабоце — толькі цудоўныя водгукі і характарыстыкі, прэміі і падзякі ў працоўнай кніжцы, а тут свой спецыфічны погляд — «сацыяльна небяспечная». Езуіцтва нейкае. Дарэчы, гэта толькі даказвае, што цкавалі Бялісаву людзі, якія цудоўна разбіраюцца ў псіхалогіі. «Хвалу и клевету» можа спакойна ўспрыняць толькі Пушкін, Вера Захараўна—чалавек звычайны. Але на гэта і разлік—выбіць глебу з-пад ног, прымусіць страціць раўнавагу.

27.03.86 г. Вечарам гэтага дня да яе з'явілася псіхбрыгада на чале з участковым, хацелі выцягнуць з кватэры, але выратаваў выпадковы званок у дзверы: «людзі ў белых халатах» уцяклі.

17.12.87 г. Бялісава зайшла на апорны пункт № 103, каб зарэгістраваць заяву аб аграбленні. Пасля размовы зноў з'явілася псіхбрыгада. Бялісаву закінулі ў машыну і даставілі ў Навінкі. У прыёмным пакоі яе зняважалі, штурхалі, імкнучыся вывесці з раўнавагі, але яна трымалася. Урач-псіхіятр катэгарычна адмовіўся (свет не без добрых людзей!) шпіталізаваць Бялісаву, аб чым зрабіў запіс у журнале: «Спакойная, лагічная, ураўнаважаная». Больш таго, выклікаў таксі (у 2 гадзіны ночы) і адправіў яе дамоў. Так што атрымаўся пракол. На жаль, прозвішча ўрача Бялісава не запомніла.

Следам пайшла папера С. Язерскага на імя галоўнага ўрача Навінак А. Зарко: «Прашу разабраць правільнасць адмовы ў шпіталізацыі сацыяльна небяспечных, якія знаходзяцца на спецуліку ў ГПНД. Так, 17.12.87 г. было адмоўлена ў шпіталізацыі хворай Бялісавай В. З., 1947 г. н., якая пакутуе на шызафрэнію, праяўляе па ўсвядомленых матывах агрэсію да работнікаў міліцыі, суседзяў, якія пранікаюць у яе кватэру, пакідаюць дзіўныя сляды, падсыпаюць ядахімікаты ў ежу...» Гэта той самы Язерскі, які 6.04.91 г. пісаў у «Народной газете»: «Як былы галоўны псіхіятр Мінска лічу, што патрэбна перагледзець існуючыя маскоўскія абмежаванні і загады, якія рэгламентуюць псіхіятрыю. Патрэбна шырока ўвесці ананімнае лячэнне. Але ці зробяць гэта тыя, якія і сёння ніяк не адракуцца ад інструкцыі 1984 года?»

Ах, іншы час, іншыя песні...

Цікавая рэч: пісалі пісьмы ў МГПНД спачатку Мігдал, потым Токараў (у час следства на базе), у той жа час актыўна «працавала» міліцыя. Здавалася б, ёй што трэба? Між іншым, МУС праяўляла да гэтай справы непадробны інтарэс.

Скажам, вось зварот у МГПНД ўпраўлення МУС «У сувязі з узнікшай неабходнасцю просім паведаміць, ці стаіць на ўліку ў ПНД грамадзянка Бялісава В. З...» Дата: 15.7. 83 г. З якой нагоды? Чаму? Просты работнік гандлю — і ўпраўленне МУС?

Ёсць таксама копіі зваротаў больш дробнага начальства: нам. начальнікаў Савецкага РАУС Стэфаненкі і Казлова, нам. начальніка аддзела ўпраўлення МУС Вярбіцкага. Усё на тую ж тэму.

Бялісаву не адзін раз збівалі, спрабавалі інсцэніраваць крадзеж — аб чым маюцца адпаведныя дакументы. Асабліва загадкавая гісторыя здарылася ў 1983 годзе ў парку Чэлюскінцаў, калі нейкі Лукашэвіч вельмі прафесіянальна зняў з Бялісавай завушніцу, а прыбыўшая міліцыя чамусьці адмаўлялася гутарыць са сведкамі і хацела завезці ў аддзяленне адну Веру Захараўну. Навошта?

Нехта ведае, мы—не. Застаецца меркаваць.

ВЕРСІЯ

Ну, на самай справе, хто такая Вера Захараўна Бялісава? Звычайны савецкі чалавек. Дарэчы, калі дапусціць, што яна выпадкова пацягнула за нітачку нейкага клубка, дык усё становіцца на свае месцы.

Схема простая і ўсім вядомая. Ёсць база, а на базе— дэфіцытны тавар. Шляхам маніпуляцый з паперамі яго можна і не пусціць у гандаль. Але патрэбна надзейнае прыкрыццё. Дамовіцца вельмі проста: прадаць ці падарыць дэфіцыт патрэбнаму чалавеку ў нейкай установе. І ўсё. Можна выдатна абысціся без крыві, стральбы і ракавых страсцей. Нехта «засвяціўся», ёсць сведкі — ну і што? Чалавек жа слабы, паабяцаеш што-небудзь — будзе маўчаць, ён ужо твой. Не хоча маўчаць, ну, дык ёсць шмат іншых спосабаў прымусіць яго зрабіць гэта. Так было, так, мо крыху інакш, ёсць і цяпер.

Веры Бялісавай прапаноўвалі выступіць у «Взгляде». Яна была першым кандыдатам. (Іх тады ў «Взгляда» хапала.) Але не давялося паехаць: яна толькі што ўладкавалася на новую работу і не хацела ўскладненняў. Бялісава сустракалася з Юрыем Шчакачыхіным, аднак мэтр меў толькі пяць мінут, за якія расказаць усю гэтую фантастыку даволі цяжка. Пра яе спрабавалі пісаць і ў Беларусі, але, відаць, час быў не той. Хіба што цяпер?

Цяпер аб яе гісторыі ведаюць дэпутаты Мінгарсавета, а дэпутат Вярхоўнага Савета Грыбанаў нават паабяцаў узняць гэта пытанне на сесіі. А патрабуецца не так і многа: зняць ганебнае кляймо з чалавека. Гэта сапраўды не так многа, калі мець на ўвазе зламанае жыццё.

У рэшце рэшт, сама сістэма вучыла Бялісаву быць сумленнай. І не віна Веры Захараўны, што яна ўсё ўспрыняла літаральна. Яе так вучылі.

Сяргей ШАЎЦОЎ.

ХТО ЁСЦЬ ХТО

«ВЫБРАНЕЦКІЯ ШЫХТЫ»

Найбольш заінтрыгавала назва. Згадзіцеся, гучыць не зусім звыкла для нашага вуха — «Выбранецкія шыхты». Праз пэўны час даведаўся, што так называецца беларуская маладзёжная арганізацыя, якая ўзнікла ўзімку 1990 года. У арганізацыі каля сотні членаў, яна падтрымлівае шчыльную сувязь з іншымі маладзёжнымі суполкамі рэспублікі. Асноўная мэта — спрыянне Беларускаму Адраджэнню і выхаванне ўсебакова развітой асобы.

Вядома, такой кароткай інфармацыі не хопіць, каб скласці ўяўленне пра дзейнасць гэтага ўтварэння. Таму я сустрэўся з адным з кіраўнікоў «Выбранецкіх шыхтаў» сп. Ігарам МІХНО і задаў яму некалькі пытанняў.

— Ігар, чаму вы выбралі такую не вельмі зразумелую назву — «Выбранецкія шыхты»? Што яна азначае?

— «Выбранцамі» ў мінулым называлі адборную сялянскую пяхоту. Упершыню яны з'явіліся ў Венгрыі на пачатку XVI стагоддзя, потым праз Польшчу трапілі да нас. Вельмі цікавы быў прынцып фарміравання выбранецкіх аддзелаў. У вёсцы наладжвалася спаборніцтва, і пераможца сярод 20 чалавек, самы здатны і разумны хлопец, станавіўся «выбранцам», а астатнія за свой кошт яго ўзбройвалі. Паступова «выбранцы» набылі шляхецкія прывілеі і пабудавалі асобна свае вёскі: найбольш іх захавалася на Случчыне. Такая гісторыя ў гэтага тэрміна. Канешне, мы не збіраліся ствараць нейкае напаўвайсковае фарміраванне, для нас важна тое, што «выбранец» — гэта лепшы з лепшых. Да гэтага мы і імкнёмся.

— Калі ўпершыню з'явілася думка аб стварэнні арганізацыі? Як усё пачалося?

— Думка такая з'явілася ўвосень 1990 года, прычым адразу ў двух месцах. У Мінску тады дзейнічалі дзве невялікія суполкі: адна пад кіраўніцтвам Алега Невяроўскага, другая — наша: Франц Швайбовіч, Юрась Чудзін ды іншыя хлопцы і дзяўчаты. Сабраліся мы аднойчы разам, вырашылі аб'яднаць свае намаганні і хутка напісалі праект Статута. Тады была патрэба ў арганізацыі з жорсткай дысцыплінай, бо так званыя «дэмакратычныя арганізацыі» свайго плёну не давалі. Тыповым прыкладам можа быць былы ЛКСМБ: колькасць вялікая, а працавалі адзінкі. Мы гэткай раскошы дазволіць сабе не маглі.

— «Выбранецкія шыхты» існуюць ужо больш года. Што зроблена за гэты час? Чым вы можаце ганарыцца?

— Усё, што мы зрабілі, і прыпомніць цяжка. Вандравалі па Беларусі: па мясцінах Слуцкага паўстання, былі ў Докшыцкім раёне, у Веліжы на Смаленшчыне. Прытым не як звычайныя турысты. Мы даследавалі прыроду, гісторыю, звычаі разам з маладымі навукоўцамі з БГКТ (Беларускае грамадска-культурнае таварыства) і даведаліся шмат цікавага. Па выніках вандровак мы рыхтавалі сапраўдныя навуковыя справаздачы, якія чытачы маглі бачыць на старонках «ЛіМа» ці «Нашага слова».

Распачалі трэніроўкі па джыт-куін-ду — адным з відаў усходніх адзінаборстваў. Заняткі спортам вельмі добра дысцыплінуюць хлопцаў, ды і, акрамя гэтага, мужчына ёсць мужчына. Ён павінен умець абараніць сябе і сваіх блізкіх.

Узімку пачала дзейнічаць «Выбранецкая інфармацыйная служба». Напэўна, многія ўжо бачылі нашы матэрыялы на старонках «Чырвонай змены» ці мінскага «Добрага вечара».

Набылі камп'ютэр «ІВМ-286» і збіраемся сур'ёзна займацца бізнесам.

— А калі зазірнуць у будучыню?..

— Планы на будучыню ў нас вялікія. Мы вырашылі працаваць у некалькіх напрамках, і ў адпаведнасці з гэтым у арганізацыі будуць існаваць некалькі аддзелаў. Пакуль плануецца чатыры: эканоміка і палітыка, маладзёжны рух, Крыўе, выдавецтва. Назвы гавораць самі за сябе. Напрыклад, секцыя «Крыўе» будзе займацца гісторыяй, этнаграфіяй і іншымі навукамі, якія звязаны з Беларуссю і беларусамі.

Таксама мы плануем займацца бізнесам, ладзіць разнастайныя вечарыны, імкнёмся, каб кожны член аб'яднання вывучаў замежныя мовы. А ўвогуле, мы будзем займацца ўсім, што дапаможа рэалізаваць нашы мэты і мэты членаў арганізацыі.

Лічу, што наш лозунг — «Карысць для Беларусі», нашы прынцыпы: якасць, самастойнасць, нестандартнасць — застануцца ў арганізацыі. Спадзяюся, што члены арганізацыі будуць людзьмі, дасведчанымі і ў культуры, і ў эканоміцы, і відэлец з нажом змогуць як след трымаць у рэстарацыі, якія здолеюць мысліць маштабамі не пакоя, не кватэры, а сусвету. Магчыма, гэта будзе сотня, тысяча людзей, колькасць не галоўнае. Імкнёмся афіцыяльна зарэгістраваць наша аб'яднанне, дакументы знаходзяцца на разглядзе ў Міністэрстве юстыцыі.

Гутарыў Юрась ДРАЗДОЎ, студэнт 3 курса факультэта журналістыкі Белдзяржуніверсітэта.

ПРАДПРЫМАЛЬНІКІ ВЫРАТУЮЦЬ НАЦЫЮ?..

Заявіў аб сваім існаванні дабрачынны жаночы фонд Беларусі «Вера. Надзея. Любоў». Яго стваральнікамі сталі сістэма прыватных фірм вытворча-камерцыйнай фірмы «Лад» і дзелавыя жанчыны рэспублікі. Хто хаваецца пад гэтай фармулёўкай — здагадацца няцяжка.

Мэта стварэння новага фонду вызначана наступнымі словамі: захаваць генафонд нацыі ад дэградацыі і вымірання. Фонд будзе займацца стварэннем і пошукам рабочых месц для звальняемых сёння ў масавым парадку жанчын, забеспячэннем іх прававой і сацыяльнай абароны, аздараўленнем, перанавучаннем, дапамогай маламаёмасным і шматдзетным маці.

РОЗГАЛАС

ДЭПУТАТ БУДЗЕ ТРЫМАЦЬ АДКАЗ

Сесія Магілёўскага абласнога Савета адмяніла рашэнне Бабруйскай гарадской, якая ўзяла пад ахову свайго дэпутата Я. Марозава, не даўшы згоду на яго арышт. Гарсавету прапанавана паўторна разгледзець прынятае раней рашэнне.

А папаўся народны выбраннік гарадскога і раённага Саветаў на хабары. У магазіне АРЗА рачнога порта ён — кіраўнік дэпутацкай групы па праверцы гандлёвых прадпрыемстваў — і член рабочага кантролю А. Зімін засталі прадаўцоў за выпіўкай. Адразу ж склалі пратакол аб п'янцы на рабочым месцы. Праз некаторы час правяраючыя запрасілі загадчыцу магазіна і прадаўца ў дэпутацкі пакой і прапанавалі ім два варыянты выкупу за віну: разам пайсці вечарам у рэстаран або даць чатыры тысячы рублёў наяўнымі. Жанчыны згадзіліся на другі варыянт, але паскардзіліся ў міліцыю.

На атрыманні хабару і папаліся на месцы злачынства дэпутат двух Саветаў і рабочы кантралёр. Пракуратура Ленінскага раёна Бабруйска ўзбудзіла крымінальную справу. І рабочы шыннага завода А. Зімін адразу быў арыштаваны. А вось згоду на прыцягненне да адказнасці дэпутата давялося прасіць у двух Саветаў. Ленінскі раённы даў яе. На сесіі ж гарадскога Савета думкі падзяліліся. Не хапіла двух галасоў, каб атрымаць дазвол на арышт хабарніка, хоць у пракуратуры былі важкія доказы. Ды і мінулае слесара-наладчыка аб'яднання надомнай працы Марозава не ўнушала даверу. Ён тройчы быў судзімы за грабяжы і крадзеж асабістай маёмасці грамадзян. Увогуле адсядзеў восем гадоў, але на дэмакратычнай хвалі ўзняўся і стаў вядомым змагаром за справядлівасць, крытыкуючы апаратчыкаў-камуністаў, карумпіраваных чыноўнікаў, хабарнікаў. У выніку атрымаў два дэпутацкія мандаты. А на паверку выйшла, што злодзей, як кажуць, крычаў мацней за ўсіх, каб лавілі злодзея.

М. НАЗАРОВІЧ,
кар. БЕЛТА.

ДАЧА МІКАЛАЯ ДЗЕМЯНЦЕЯ СПАЛЕНА НАЎМЫСНА

Дача былога Старшыні Вярхоўнага Савета рэспублікі Мікалая Дземянцея, якая згарэла месяц назад, як заявіў на прэс-канферэнцыі начальнік упраўлення Савета Міністраў Беларусі Генадзь Данілаў, была падпалена зламыснікамі.

Гэта ўстаноўлена следствам міліцыі і КДБ рэспублікі. Да такога ж вываду прыйшлі следчыя і эксперты пажарнай аховы, устанавіўшы, што злачынца пранік у памяшканне дачы, абліў чатыры вуглы гаручым саставам і падпаліў.

Генадзь Данілаў таксама паведаміў, што следства ўстанавіла мяркуемага падпальшчыка, які некалі працаваў разам з Мікалаем Дзямянцеем і спрачаўся з ім па дзелавых пытаннях. Але падазроны не арыштаваны, таму што міліцыя і КДБ пакуль не маюць неабвержных доказаў яго віны.

Генадзь Данілаў адзначыў, што дача Дземянцея была сціплай і небагатай — зборна-шчытавы домік восем на восем квадратных метраў.

Стала таксама вядома, што амаль сто дэпутатаў Вярхоўнага Савета, якія ўваходзяць у састаў парламенцкага аб'яднання «Беларусь», запатрабавалі ад Прэзідыума Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў рэспублікі аднавіць дачу Мікалая Дземянцея за кошт дзяржавы. Дэпутаты перакананы, што падпал ажыццёўлены «па палітычных матывах».

Генадзь Данілаў паведаміў, што, улічваючы матэрыяльнае становішча пенсіянера Мікалая Дземянцея, урад прыняў рашэнне пабудаваць яму новую дачу.

Леанід ТРАЦЭЎСКІ,
Аляксандр КРЫЖАНОЎСКІ,
кар. БЕЛТА.

32-гадовы італьянскі прафесар, лаўрэат міжнародных конкурсаў, у тым ліку — імя Рахманінава, піяніст Раберта Турын вечарам 27 мая з поспехам выступіў у камернай зале Беларускай філармоніі. А ўдзень, у час рэпетыцыі, таксама адбылася яго творчая сустрэча з журналістамі. Ён выканаў некалькі эцюдаў С. Рахманінава, вальсы М. Равеля і санату Ф. Ліста, якія рэдка гучаць у нас. Публіка ўзнагародзіла маэстра гарачымі апладысментамі і кветкамі. Прэзідэнт асацыяцыі «Ажур» А. Абрамчанка ўручыў госцю Ганаровую грамату Саюза журналістаў рэспублікі Беларусь і выданы «Ажурам» зборнік вершаў Яўгенія Ятушэнкі «Беларуская крывінка».

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

РАДЫЁПЕРАХВАТ

«НЯМЕЦКАЯ ХВАЛЯ»

*** Савет Бяспекі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый прыняў рашэнне аб увядзенні поўнага гандлёвага, нафтавага і паветранага эмбарга супраць Югаславіі. Нягледзячы на гэта, сербскія падраздзяленні працягваюць нападзенні на харвацкія гарады і сталіцу Сараева. Акрамя эмбарга, будуць замарожаны ўсе югаслаўскія банкаўскія рахункі за мяжой.**

* Міністр абароны Расіі Павел Грачоў абвінаваціў Румынію ў тым, што яна пастаўляе Малдове зброю. Грачоў спаслаўся пры гэтым на даныя расійскай разведкі. Ён сказаў, што хоць міжнародны гандаль зброяй і не забаронены, аднак няправільна пастаўляць зброю краіне, якая знаходзіцца на мяжы грамадзянскай вайны. Міністр абароны Малдовы Іон Косташ зноў абвінаваціў 14-ю армію Расіі ў падтрымцы сепаратыстаў.

*** Намеснік дзяржаўнага сакратара ЗША Лорэнц Ігалбергер аб'явіў, што Албаніі будзе аказана фінансавая дапамога ў памеры 60 мільёнаў долараў. На прэс-канферэнцыі ў Ціране Ігалбергер падкрэсліў, што у Злучаных Штатах маюць намер такім чынам падтрымаць працэс эканамічных рэформ у Албаніі.**

*Некалькі дзесяткаў тысяч студэнтаў у сталіцы Паўднёвай Карэі Сеуле патрабуюць адстаўкі главы дзяржавы Ро Дэ У. Мелі месца сур'ёзныя вулічныя баі паміж радыкальна настроенымі студэнтамі і сіламі бяспекі.

*** З таго моманту, як тайландская армія падавіла з дапамогай зброі дэманстрацыю пратэсту ў Бангкоку, прапалі без вестак звыш тысячы чалавек. Паводле даных Бангкокскага універсітэта, у перыяд з 17 па 20 мая зніклі 1.119 чалавек, 51 — загінуў.**

«ГОЛАС АМЕРЫКІ»

* Як паведамляюць з Перу, прэзідэнт краіны Альберта Фухіморы адмяніў планы правядзення рэферэндуму па пытанню аб прынятых ім на сябе практычна дыктатарскіх паўнамоцтвах. Член Арганізацыі амерыканскіх дзяржаў, міністр замежных спраў Уругвая Эспель заявіў, што прэзідэнт Фухіморы аб'явіць аб правядзенні выбараў дэпутатаў заканадаўчага кангрэса, які заклікаԝы перагледзець канстытуцыю краіны.

*** У індыйскім партовым горадзе Бамбеі ў час пажару ў таннай гасцініцы загінула не менш 20 чалавек. Пажар узнік у выніку выбуху балона з газам, які выкарыстоўваўся для прыгатавання ежы.**

«БІ-БІ-СІ»

* Міністэрства замежных спраў Румыніі адвергла абвінавачванне міністра абароны Расіі Паўла Грачова аб тым, што Румынія пастаўляла зброю ў Малдову. У заяве МЗС гаворыцца, што Румынія пастаўляла ў Малдову толькі транспартнае абсталяванне і пантонныя масты. Румынскае міністэрства інфармавала расійскага аташэ ў Бухарэсце аб сваіх дзеяннях.

*** Прэм'ер-міністр Турцыі Сулейман Дэмірэль знаходзіцца ў Албаніі. Мясцовае кіраўніцтва, вітаючы высокага госця, заявіла, што адносіны паміж дзвюма краінамі пасля падзення камуністычнага рэжыму значна паляпшаюцца і ўмацоўваюцца. Візіт Дэмірэля мае на мэце расшырэнне эканамічных адносін з Албаніяй, а таксама з'яўляецца састаўной часткай плана Анкары іграць больш важную ролю на Балканах.**

* Лідэр Афрыканскага нацыянальнага кангрэса Нэльсан Мандэла выступіў з сур'ёзным папярэджаннем аб тым, што хваля гвалту ў Паўднёвай Афрыцы можа неўзабаве перакінуцца і на раёны, населеныя белымі. Як падкрэсліў Мандэла, над краінай навісла пагроза беспрэцэдэнтных беспарадкаў. Нявінныя чорныя мужчыны, жанчыны і дзеці працягваюць гінуць. Мандэла зрабіў ярыя нападкі на прэзідэнта дэ Клерка, заявіўшы, што 14 тысяч чалавек ужо загінулі ў выніку гвалту. Ён абвінаваціў прэзідэнта ў тым, што той развязаў рукі забойцам.

«РАДЫЁ ІЗРАІЛЯ»

*** Міністр жыллёвага будаўніцтва Шарон паведаміў, што ў Іерусаліме ў цяперашні час пражывае 545 тысяч чалавек. З часоў «шасцідзённай» вайны насельніцтва ізраільскай сталіцы павялічылася на 280 тысяч чалавек.**

* Пасольства Ізраіля ў Ташкенце пачало выдачу выязных віз новым рэпатрыянтам. Гэта— першае ізраільскае пасольства на тэрыторыі СНД, акрамя Масквы, дзе пачаў дзейнічаць консульскі аддзел. Неўзабаве візы рэпатрыянтам пачнуць выдаваць у ізраільскіх прадстаўніцтвах у Алма-Аце, а потым— і ў Душанбе, Рызе і Кіеве.

*** 27 новых рэпатрыянтаў, пераважна з рэспублік СНД, пачалі заняткі на курсах для падрыхтоўкі паліцэйскіх. Такія курсы арганізаваны ў Ізраілі ўпершыню і будуць дзейнічаць на працягу года. Падрыхтоўка кожнай групы зойме каля двух з палавінай месяцаў.**

«Было б віно, а коркі знойдуцца»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

коркі таксама будуць свае. Было б віно — а коркі знойдуцца.

Няўжо адзіны ў Беларусі завод стане?

— Без каньячнага спірту мы працягнем нядоўга, хоць віпаматэрыялаў яшчэ хопіць на два месяцы, — кажа дырэктар завода Тадэвуш Булдык. — Будзе крэдыт — завод будзе жыць.

Прадпрыемства кожны дзень можа вяртаць у банк тры мільёны рублёў. Значыць, увесь крэдыт можна было б «патушыць» за паўгода, а астатнія грошы зараблялі б сабе. А можа, знойдуцца багатыя і рызыкоўныя людзі і дапамогуць яму застацца на плаву. Тады ў нас усіх значна пашырыцца магчымасць піць шампанскае. Асабліва тым, хто рызыкнуў.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

«Камітэты каардынуюць дзеянні»

У гэтай заметцы («Звязда», 30 мая) дапушчана тэхнічная недакладнасць: званне старшыні Камітэта дзяржаўнай бяспекі Рэспублікі Беларусь Э. Шыркоўскага памылкова названа генерал-маёр, на самай справе ён генерал-лейтэнант.

Альберт ВЕЙНІК

ФІЗІК, ЯКІ ВЕРЫЦЬ У БОГА

(Працяг. Пачатак у №№ 103—106, 108).

Добра вядомыя выпадкі, калі некаторыя асобы з дапамогай свайго поля перамяшчаюць розныя прадметы, напрыклад, папяросы, запалкавыя каробкі, запальнічкі і г.д., якія знаходзяцца на стале, нават калі яны накрыты шкляным каўпаком, круцяць стрэлку компаса ці лёгкі папяровы ротар на вастрыі. Іншыя могуць утрымліваць навісу, у паветры, паміж шырока разведзенымі далонямі аналагічныя лёгкія прадметы. Трэція навешваюць на сваё цела прасы, патэльні, лыжкі, відэльцы, нажы і іншыя прадметы (людзі-«магніты»). Чацвёртыя здольны ў думках сагнуць падкінутую ў паветра металічную лыжачку ці пласцінку і г.д.

Цяпер у друку шырока асвятляюцца прыклады дыягностыкі і лячэння метадам накладання рук, практыкуецца лячэнне на адлегласці. А ў апошні час мы з'яўляемся сведкамі беспрэцэдэнтнай эпідэміі лячэння па тэлевізары, тэлефоне і з падмосткаў эстрады.

Я ведаю людзей, якія ўмеюць чытаць думкі і пачуцці на любой адлегласці. Гэтым майстэрствам валодаюць многія ёгі. Эфект яснабачання можа праяўляцца наяве або ў сне. У сне чалавеку іншы раз паказваюць будучыя падзеі або ў яўнай форме (яснабачанне), або ў алегарычнай, завуаліраванай (сны-падказкі), існуюць адпаведныя спосабы расшыфроўкі такіх сноў. З маіх назіранняў вынікае, што чым вышэй хранальная энергетыка чалавека, тым хутчэй сны рэалізуюцца, іншы раз у той жа дзень. Зараз на нас абрушылася лавіна ўсялякіх прадказанняў, а таксама тлумачэнняў сноў. Усё гэта, як мы пераканаемся, не выпадкова, і мае пад сабой зусім рэальныя падставы.

ЛЕВІТАЦЫЯ, ХАДЖЭННЕ ПА ВАДЗЕ

Левітацыя — гэта лунанне чалавека ў паветры, якое адбываецца па яго жаданню. Левітаваць умеюць ёгі і можа навучыцца кожны чалавек, але для гэтага трэба прайсці курс пэўнай падрыхтоўкі.

Хаджэнне па вадзе, як па сушы, у прынцыповых сваіх рысах не адрозніваецца ад левітацыі. Хадзіць па вадзе могуць многія ёгі. Але для гэтага папярэдняя падрыхтоўка павінна быць больш глыбокай і грунтоўнай, чым у выпадку простай левітацыі.

Уважлівае азнаямленне з феноменамі, якія вывучаюцца ў парапсіхалогіі, а таксама з характарам падрыхтоўкі для авалодання майстэрствам левітацыі і хаджэння па вадзе паказвае, што ўсе гэтыя з'явы маюць у сваёй аснове адзін і той жа фізічны механізм. Некаторыя намёкі на гэты механізм можна ўгледзець у з'яве полтэргейста, дзе іншы раз таксама назіраюцца перамяшчэнні чалавека ў паветры, але толькі ўжо без яго ведама і жадання.

ПОЛТЭРГЕЙСТ

Полтэргейст у перакладзе са старажытнанямецкай азначае шумны, гуляючы, свавольны дух. Праяўляецца гэты здаўна вядомы эфект у крайне разнастайных формах, што надзвычай ускладняе яго вывучэнне і разуменне.

У жылым доме ці каля яго ўзнікаюць розныя шумы, галасы, стукі. Перамяшчаюцца і лятаюць усялякія прадметы, перасоўваецца ці падае мэбля, выкручваюцца з электрашчытка засцерагальныя пробкі, выскокваюць з падлогі кавалкі паркету і лятаюць па пакоях, прычым не заўсёды па прамой лініі. Выгінаюцца і ламаюцца металічныя прадметы, разбіваецца посуд, люстры, узрываюцца электралямпачкі. Самаадвольна ўключаюцца ці адключаюцца электрычныя прылады, электронная апаратура, тэлефон, адрываюцца замкі, закрываюцца краны кухонных газавых пліт, пераварочваюцца кіпячыя чайнікі, каструлі з ядой. Чалавек можа адчуваць мяккія ўдары, казытанне, уколы, плаўныя пераносы па паветры.

Прадметы пераносяцца скрозь сцены дамоў, шыбы, сценкі шафаў і халадзільнікаў без іх пашкоджанняў. Іншы раз прадметы становяцца нябачнымі, пасля гэтага раптам з'яўляюцца прама ў паветры ў іншым месцы, затым падаюць ці ляцяць далей. З паветра ж узнікаюць струмені вады і заліваюць памяшканне, з паветра ці са столі падаюць на падлогу камяні. Самаўзгараюцца папера і кнігі, а таксама адзенне на вешалцы ці на людзях. Усе гадзіннікі пачынаюць рэзка спяшацца, ідучы на многа гадзін наперад (гэта адбывалася і з тымі гадзіннікамі, якія стаялі даўно), або адстаюць ці спыняюцца, уключаючы нават такія, як Біг Бен.

На сценах, шыбах і паперы з'яўляюцца надпісы зняважлівага, пагражаючага ці інфармацыйнага характару. Чалавек можа ўступаць у інфармацыйны кантакт з нябачным аб'ектам полтэргейста і атрымліваць адказы з мінулага, сучаснага і будучыні, іншы раз вельмі дакладныя. У паветры ўзнікаюць малюнкі, праз якія свабодна праходзіць рука, але гэтыя малюнкі не абавязкова бачаць усе прысутныя. У адказ на пастаўленае пытанне на сцяне ці дзверцах халадзільніка бывае паказаны сюжэт накшталт кінафільма з мінулага, сучаснага ці будучыні.

Гэты пералік можна працягваць неабмежавана — такія разнастайныя праяўленні полтэргейста. Такіх назіранняў за апошнія тысячагоддзі назбіралася незлічонае мноства, на гэту тэму напісаны тысячы артыкулаў і многа кніг. За мяжой адпаведныя эфекты ўдалося зняць на кінаплёнку. У нас цяпер па праблеме полтэргейста таксама сабрана вялікая статыстыка. Звяртае на сябе ўвагу рэзкае ўзрастанне колькасці выпадкаў полтэргейста ў апошні час.

Устаноўлена, што праяўленні полтэргейста часцей за ўсё носяць характар дробнага хуліганства, за што па закону ў нас належыць 15 сутак арышту, аднак яны ніколі не суправаджаюцца членашкодніцтвам ці смерцю чалавека. Полтэргейст, як правіла, прывязаны да пэўнай асобы ці асоб і часта ідзе за імі пры спробах памяняць месца знаходжання.

Абмяркоўваемыя нябачныя аб'екты, якія ствараюць полтэргейст (а без наяўнасці такіх аб'ектаў феномен растлумачыць немагчыма), свабодна пранікаюць скрозь сцены і любыя іншыя перашкоды. Гэта азначае, што яны валодаюць высокай метрычнай тонкасцю ў параўнанні з нашым хранальна-метрычным светам, гэта значыць у пэўнай меры «размазаны» ўнутры гэтага свету.

Такім чынам, аб'екты полтэргейста павінны мець і кіраваць вялікай энергіяй, неабходнай для сінтэзу і раскладання рэчываў, і павінны быць здольнымі распаўсюджваць сваё ўздзеянне на вельмі тонкія светы, аж да асобных малекул, атамаў, элементарных часціц і г.д. Становіцца зразумелым, чаму на чалавеку самазагараецца адзенне, але ён не адчувае цеплыні, тое ж самае адбываецца пры пападанні кіпеню на цела, хадзе босым па гарачым вуголлі, ляжанні на лёдзе і да т.п.

Дзякуючы высокай энергіі асаблівы сэнс набывае эфект галаграфіі, бо нават невялікая частка размазанага аб'екта, якая ўтрымлівае ўсе яго характэрныя рысы, валодае вялікай інтэнсіўнасцю і дзейснасцю. Магутная энергетыка аб'екта, у тым ліку хранальная, прыводзіць да рэзкага паскарэння ходу гадзінніка, што адпавядае вялікаму храналу і запаволенай хадзе рэальнага часу.

Дзякуючы асаблівай тонкасці і размазанасці аб'ектаў унутры нашага свету і нас і ўменню ўздзейнічаць на асобныя атамы, малекулы, клеткі і г.д. гэтыя аб'екты здольны ствараць у нашай свядомасці самыя разнастайныя парапсіхалагічныя эфекты, пачынаючы ад унушэння пачуцця здзіўлення, страху і жаху і канчаючы ўнушэннем тых адлюстраванняў у паветры і на экране, аб якіх гаварылася вышэй. Аднак адлюстраванні бачаць не ўсе. Гэта можна растлумачыць або нежаданнем аб'екта каму-небудзь іх паказваць, або наяўнасцю ў некаторых асоб адпаведнай блакіроўкі, якая абараняе іх свядомасць ад пранікнення аб'ектаў полтэргейста (успомнім, што і сам жа полтэргейст прывязаны не да ўсіх, а толькі да зусім пэўных асоб).

Аб'ектам полтэргейста нельга адмовіць у разумнасці паводзін. Яны ж іншы раз забяспечваюць чалавека вельмі дакладнай інфармацыяй з мінулага, сучаснага і будучыні. Вельмі часта праяўляюць незвычайныя выдумку, кемлівасць і гумар. Ды і сам факт выбару для дэманстрацыі менавіта такіх эфектаў, якія найбольш выразна процістаяць нашым мяшчанскім, светапоглядным і навуковым забабонам, догмам і здароваму сэнсу, — гэта ж таксама чаго-небудзь ды варта!

З гэтых кароткіх каментарыяў павінна быць зразумела, чаму сучасная навука не ў стане растлумачыць з'явы полтэргейста.

ФЕНОМЕНЫ З КНІГІ ЦУДАЎ

Некаторыя з'явы, якія могуць быць аднесены да катэгорыі полтэргейста, чамусьці прынята разглядаць асабліва і адносіць да катэгорыі цудаў. Прывяду толькі некалькі прыкладаў з вельмі цікавай кнігі Дж. Мічэла і Р. Рыкарда.

Надзвычай характэрнае наступнае «цуда»: «У школе побач з домам правіцеля ў Мадрасе цагліны падалі не менш пяці дзён у прысутнасці трыццаці назіральнікаў». 5 сакавіка 1888 года газета «Мадрас мейл» пісала, што свяшчэннікі парэкамендавалі пазначыць адну ўпаўшую цагліну белым крыжам і змясціць яе ў цэнтры класа. Да ўсеагульнага здзіўлення, «цагліна такога ж размеру, але з чорным крыжам, упала на першую цагліну, ды з такой дакладнасцю, што нават не звалілася з яе».

У многіх іншых выпадках падзеі разгортваліся не ў памяшканнях. Напрыклад, камяні падалі паблізу ідучай дзяўчыны, паліцыя ж не змагла выявіць у ясным небе ніякіх зламыснікаў.

Аднак для нас найбольшую цікавасць уяўляюць прыклады падзення з неба ў яснае надвор'е розных жывых істот, у прыватнасці, вялікай колькасці рыб ці жабянят, прычым аднолькавых памераў. Іншы раз фермер знаходзіць тоўсты слой рыбы дакладна ў межах свайго ўчастка.

Відавочна, што ў першым выпадку полтэргейст быў прывязаны да некага, хто прысутнічаў у класе, у другім — да дзяўчыны, у трэцім — да фермера або да каго-небудзь з членаў яго сям'і. Апошняе «цуда» асабліва цікавае таму, што дэманструе здольнасці тонкіх светаў сінтэзаваць не толькі ваду, камяні і цагліны, але і некаторых жывых істот, што важна для разумення наступнага феномена— НЛА.

НЛА Ў РАНЕЙШЫЯ ЧАСЫ

Неапазнаны лятаючы аб'ект (НЛА), або лятаючая талерка, — гэта з'ява, якая назіраецца на працягу ўсёй гісторыі чалавецтва і праяўляецца ў не менш калейдаскапічна разнастайных формах, чым полтэргейст. Калі полтэргейст урываецца толькі ў сферу быту і не выходзіць за межы дома і двара, то дэманстрацыя НЛА, наадварот, носіць ярка выражаны грамадскі, масавы характар — адбываецца па-за домам, часцей за ўсё ў небе, і іншы раз прыцягвае ўвагу насельніцтва цэлага горада.

(Працяг будзе).

КУДЫ ХАЧУ, ТУДЫ КАЧУ...

ТАЛАЧЫН (**Т. Махтадуй**). З-за дарагавізны паліва ў раёне апошнім часам прастойваюць пажарныя машыны і машыны «хуткай дапамогі». Больш чым напалавіну скараціліся рэйсы аўтобусаў на гарадскіх і прыгарадных маршрутах. Тым не менш у буднія і выхадныя дні з ранку да позняга вечара ў розных напрамках курсіруюць службовыя «Волгі», «УАЗы», «ЛуАЗы»... Смешна было б думаць, што раённыя чыноўнікі заўзята вырашаюць надзённыя пытанні, працуюць на грамадскасць. Яны працуюць, як заўсёды, на сябе. Едуць на дачы, у магазіны, лазню. За бензін жа не трэба плаціць з уласнай кішэні. Кругом пануе ўседазволенасць. Ніхто ні за што не адказвае. Словам, куды хачу, туды качу...

ШАШКІ

Пад рэдакцыяй майстра спорту М. ГРУШЭЎСКАГА

ДЗЕВЯТЫЯ ЗАДАННІ

Працягваем нашы рэспубліканскія конкурсы рашэнняў № 92 (рускія шашкі) і № 54 (народныя шашкі).

В. Канстанцінаў
(г. Беларэчанск)

Белыя: простыя c1, c3, d4, e3, g3, h4 (6).

Чорныя: простыя a3, d8, e7, e5, f6, g5 (6).

Ход і выйгрыш белых (тры ачкі).

В. Сцяпанаў
(г. Абаза)

Белыя: простыя 23, 28, 30, 39, 41, 47 (6).

Чорныя: простыя 8, 17, 20, 27, 32, 37 (6).

Пачынаючы, белыя выйграюць (два ачкі).

ШАШКІ+ШАХМАТЫ
Конкурс № 3

Заданне № 9
В. Шульга
(г. Мінск)

Белыя: сланы d4, h2, дамка c7 (3).

Чорныя: простыя c5, g5 (2).

Белыя пачынаюць і запіраюць простую чорных (адно ачко).

Чакаем таксама ацэнак гэтай казачнай задачы па зместу ад 0 да 10 ачкоў.

ПЕРАМОЖЦЫ АДЗНАЧАНЫ

Лаўрэатам нашага рэспубліканскага конкурсу рашэнняў пазіцый у рускія шашкі № 64-84 выслана мастацкая і шашачная літаратура.

Сярод адзначаных: **А. Акуліч** (г. Віцебск), **І. Ананіч** (г. Рагачоў), **Р. Кудраўскі** (г. Пінск), **Ул. Сапяжынскі** (г. Рагачоў). **А. Кагоцька** (г. Пінск) і **Ан. Рыньяк** (г. Асіповічы).

РАШЭННІ

64 (РШ)-92-4 (К. Тарасевіч): dв4 (e1A), fg5, e3, c1, he1. A (g1), g7, вe7, g3, aв4, **g1**.

100-54-4 (П. Шклудаў): 25, 32, (19), 32 (19), 28 (24), 23×.

64 (Ш+Ш)-3-4 (У. Сапяжынскі): Ce7 (bd6A), Kc5 (g7), Cf6 (h6), Cg5 A (fd6), Kc5 (a7), Дв6.

64 (РШ)-89-12 (П. Шклудаў): fe3 (ef6), d4, f2, h8, (вc3), в4 (c3), h4 (e7A), d2, b2!, f4, a5×.

A (c5), fg3×.

100-52-5 (А. Акуліч): 1. 19—14 37—41 2. 38—33 41—46 3. 8—2 і г.д.

64 (РШ)-90-1 (В. Канстанцінаў): 1. fg3 2. ef8 3. ed6 4. a:c7 5. f:g5 6. g:g5×.

100-52-6 (П. Шклудаў): 30, 44, 13 (19). 4, 26×.

«Месцаў пад сонцам» не так і шмат...

ФУТБОЛ

У першым нацыянальным чэмпіянаце Рэспублікі Беларусь па футболу надыходзяць рашаючыя дні. Калі ў першай палове яго каманды-ўдзельніцы, што называецца, прыглядаліся адна да адной, устанаўлівалі моцныя і слабыя бакі сапернікаў, дык зараз, калі да фінішу засталося шэсць тураў, ужо не да гэтага: распачынаецца сапраўдная барацьба за «месцы пад сонцам». Найбольш напружаная і адчайная спрэчка, вядома ж, за ўзнагароды чэмпіяната... І калі меркаваць па выніках апошняга тура, яна будзе бескампраміснай.

Ніводнай з каманд у гэтых матчах не ўдалося атрымаць перамогу ў гасцях. Толькі маладзечанскі «Металург» «аддаў» адно ачко на сваім полі лідскаму «Абутніку» — 0:0. З аднолькавым лікам — 1:0 — бабруйскі «Трактар» выйграў у «Будаўніка» са Старых Дарог, гродзенскі «Хімік» — у дынамаўцаў Брэста, а «Днепр» з Магілёва — у рэчыцкай «Ведрычы». Па тры мячы забілі ў вароты сваіх сапернікаў салігорскія шахцёры — «Гомсельмашу» і мінскія тарпедаўцы — «БелАЗу» з Жодзіна, пры гэтым пакінуўшы свае вароты ў недатыкальнасці. Прынцыповы матч правялі паміж сабой прадстаўнікі Віцебска — мясцовыя СКБ «Лакаматыў» і «КІМ». Не да гонару абодвух калектываў, стадыёна ў шматтысячным горадзе над Заходняй Дзвіной для гульні яны «не знайшлі» і вымушаны былі згуляць у ціхай і не абжытай яшчэ для вялікага футбола Барані пад Оршай. Затое інтрыгі і цікавых момантаў было ў паядынку больш чым дастаткова. Хоць напачатку здавалася, што больш вопытнаму і спрактыкаванаму «КІМу» нічога не пагражае: ужо ў самым пачатку матча яго футбалісты адкрылі лік. Ды не, фармальна з'яўляючыся гаспадарамі поля, чыгуначнікі Віцебска спачатку аднавілі раўнавагу, а потым і выйшлі наперад — 2:1. Гульня так і закончылася, а зыход яе, безумоўна, — адна з сенсацый не толькі дзевятага тура, а і ўсяго чэмпіяната.

Не меншую цікавасць у спецыялістаў (аднак, на жаль, не ў аматараў спорту) выклікаў і матч дынамаўцаў Мінска з цікавым і — без перабольшання — самабытным калектывам магілёўскага «Тарпеда». Нагадаем чытачам, што да гэтага тура сапернікі не ведалі горычы паражэнняў. І калі для вопытных і тытулаваных мінчан гэта, уласна кажучы, натуральна, дык для аўтазаводцаў з горада на Дняпры — нязвычна. Нешматлікія балельшчыкі, што прыйшлі ў суботу на стадыён «Трактар», пераканаліся: прэтэнзіі тарпедаўцаў Магілёва не без падстаў... Побач са шматвопытнымі Мікалаем Насташэўскім, Сяргеем Цепляковым, Аляксандрам Панчыным тут даволі цікавыя маладыя ігракі, і найперш — агрэсіўны форвард Дзмітрый Барабаш. Яны і іх сябры не толькі не стушаваліся перад грознымі дынамаўцамі, але і самі маглі не адзін раз прымусіць іх пачаць з цэнтра поля... Адным словам, каманды майстроў — «Дынама» — і калектыва фізкультуры — «Тарпеда» — працяглы час — амаль цэлую гадзіну — дзейнічалі на роўных. Праўда, вопыт і майстэрства першых з іх урэшце рэшт далі аб сабе знаць. Дынамаўскі нападаючы Сяргей Герасімец двойчы — на 65-й і 88-й мінутах нанёс па тарпедаўскіх варотах прыцэльныя ўдары і вырашыў зыход матча на карысць сваёй каманды: 2:0.

Згуляны таксама два матчы прапушчанага восьмага тура чэмпіяната рэспублікі: «Абутнік» — «КІМ» — 3:0; СКБ «Лакаматыў» — «Гомсельмаш» — 3:0.

Вось як выглядае цяпер турнірная табліца першынства:

	Г	В	Н	П	М	А
Дынама Мн.	9	7	2	0	23- 2	16
Днепр	9	7	0	2	14- 2	14
Трактар	9	6	2	1	8- 4	14
Хімік	9	5	0	4	10-12	10
Дынама Бр.	9	4	2	3	12- 5	10
КІМ	10	4	2	4	13-11	10
Тарпеда Мг.	9	2	6	1	8- 8	10
Абутнік	10	3	3	4	9- 7	9
Ведрыч	9	3	3	3	9- 9	9
Тарпеда Мн.	9	3	3	3	8- 8	9
Металург	9	2	4	3	7- 8	8
Шахцёр	9	3	1	5	11-12	7
БелАЗ	9	3	0	6	8-20	6
СКБ	10	3	0	7	10-21	6
Будаўнік	9	2	1	6	8-14	5
Гомсельмаш	10	1	3	6	4-19	5

Спіс бамбардзіраў чэмпіяната рэспублікі па-ранейшаму ўпэўнена ўзначальвае Андрэй Скарабагацька з «Дняпра» — 8 мячоў. А па чатыры галы ў вароты сапернікаў (гэта — другі паказчык) на свой рахунак запісалі 9 футбалістаў: Д. Барабаш («Тарпеда», Магілёў), дынамаўцы Мінска В. Бялькевіч і С. Герасімец, А. Герасімук з Брэста, Э. Дземенкавец («КІМ»), У. Каваленя («Шахцёр»), Ю. Нікітачкін са Старых Дарог, Ю. Мазурчык з «Хіміка» і С. Ясінскі (СКБ).

Заўтра, 3 чэрвеня, адбудуцца паўфінальныя матчы розыгрышу Кубка Рэспублікі Беларусь па футболу. Сустрэнуцца каманды «Дынама» (Мінск) — «Металург» (Маладзечна); «Днепр» (Магілёў) — «Дынама» (Брэст).

Анатоль ФЕДАРАЎ.

Яўген і «Бегемот»

Сваё бачанне вобразаў неўміручага булгакаўскага твору «Майстар і Маргарыта» прапанаваў малады гомельскі мастак Яўген Семянюк. Ён стварыў серыю партрэтаў галоўных герояў.

Імя Я. Семенюка «ўзышло» на творчым небасхіле параўнаўча нядаўна. Хоць маляваць Яўген любіў з дзяцінства, пасля школы паступіў у Беларускі інстытут інжынераў чыгуначнага транспарту. Атрымаў дыплом, працаваў па спецыяльнасці, аднак захапленне жывапісам не праходзіла. З часам яно стала галоўнай справай яго жыцця. Ён стварыў ужо нямала работ— графічных і ў змешанай тэхніцы, якія адлюстроўваюць яго ўспрыманне навакольнага свету.

НА ЗДЫМКУ: «Бегемот» (з серыі «Майстар і Маргарыта»).

Фота **Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА**. (БЕЛТА).

Умовы прыёму слухачоў у Акадэмію кіравання

ПРЫ САВЕЦЕ МІНІСТРАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

НА 1992/93 НАВУЧАЛЬНЫ ГОД

НА АДДЗЯЛЕННІ:

□ **падрыхтоўкі кіраўнікоў органаў дзяржаўнага кіравання** з аднагадовым (вочная форма) і двухгадовым (вочна-завочная форма) тэрмінамі навучання;

□ **падрыхтоўкі гаспадарчых кіраўнікоў** з тымі ж тэрмінамі і формамі навучання;

□ **падрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў у галіне знешнеэканамічнай дзейнасці** з аднагадовым (вочная форма), паўтарагадовым (вячэрняя форма) і двухгадовым (вочна-завочная форма) тэрмінамі навучання.

НА АДДЗЯЛЕННІ ПРЫМАЮЦЦА КІРУЮЧЫЯ РАБОТНІКІ І СПЕЦЫЯЛІСТЫ, ЯКІЯ МАЮЦЬ ВЫШЭЙШУЮ АДУКАЦЫЮ І ВОПЫТ РАБОТЫ Ў НАРОДНАЙ ГАСПАДАРЦЫ.

Прыём праводзіцца на конкурснай аснове па асабістых заявах грамадзян, а таксама па рэкамендацыях міністэрстваў і ведамстваў Рэспублікі Беларусь, аблвыканкомаў і Мінскага гарвыканкома, прадпрыемстваў, арганізацый і ўстаноў, якія да 15 чэрвеня 1992 года на рэкамендуемых прадстаўляюць у акадэмію асабістую заяву паступаючага на імя рэктара акадэміі, характарыстыку-рэкамендацыю накіроўваючай арганізацыі, копію дыплома (атэстата) аб заканчэнні вучэбнай установы, засведчаную ва ўстаноўленым парадку, лісток па ўліку кадраў, аўтабіяграфію, медыцынскую даведку (форма № 086-У), чатыры фотакарткі 3×4 см.

НА ФАКУЛЬТЭТ МЕНЕДЖМЕНТУ ПА СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЯХ:

□ **ЭКАНОМІКА І КІРАВАННЕ ВЫТВОРЧАСЦЮ** са спецыялізацыямі: **арганізацыя кіравання прадпрыемствам** (фірма); **маркетынг; кіраванне персаналам; арганізацыя і кіраванне знешнеэканамічнай дзейнасцю прадпрыемства** (вучэбныя патокі фарміруюцца па прамысловасці і будаўніцтву);

□ **ПРАВАЗНАЎСТВА** са спецыялізацыяй **«міжнароднае права».**

Па спецыяльнасці «эканоміка і кіраванне вытворчасцю» прымаюцца асобы, якія маюць сярэднюю і сярэднюю спецыяльную, а па спецыяльнасці «правазнаўства» — вышэйшую і сярэднюю адукацыю. Тым, хто паспяхова выканаў усе патрабаванні вучэбнага плана, выдаецца дыплом аб вышэйшай адукацыі з прысваеннем адпаведнай кваліфікацыі і ступені.

Паступаючыя на факультэт падаюць у прыёмную камісію: заяву, дакумент аб адукацыі (арыгінал), **выпіску з працоўнай кніжкі** (для завочнікаў і вячэрнікаў), **накіраванне арганізацыі** (пры наяўнасці спонсара), **медыцынскую даведку** (форма № 086-У), **6 фотакартак 3×4 см, пашпарт прад'яўляецца асабіста. Дакументы прымаюцца.**

КОНКУРСНЫ АДБОР ПРАВОДЗІЦЦА:

на аддзяленні падрыхтоўкі кіраўнікоў органаў дзяржаўнага кіравання, падрыхтоўкі гаспадарчых кіраўнікоў, падрыхтоўкі кіруючых работнікаў у галіне знешнеэканамічнай дзейнасці — з 20 па 30 чэрвеня;

на факультэт менеджменту па спецыяльнасці «эканоміка і кіраванне вытворчасцю» — з 1 па 10 ліпеня і з 4 па 14 жніўня, па спецыяльнасці «правазнаўства» — з 20 па 30 чэрвеня і з 4 па 14 жніўня.

Залічэнне ў акадэмію праводзіцца рашэннем прыёмнай камісіі на аснове вынікаў субяседавання і тэстыравання (паступаючыя на спецыяльнасць «правазнаўства» дадаткова здаюць экзамен па замежнай мове), пасля чаго заключаецца дагавор, у якім агаворваюцца ўмовы навучання і абавязкі бакоў.

НАВУЧАННЕ ПЛАТНАЕ.

Пачатак заняткаў — 1 верасня 1992 г.

АДРАС АКАДЭМІІ: 220001, г. Мінск, вул. Маскоўская, 17, пакой 215.

ТЭЛЕФОНЫ: 25-49-72, 26-37-47.

ПА 27 ЧЭРВЕНЯ 1992 г.

у памяшканні Рэспубліканскага выставачнага цэнтра

(вул. Я. Купалы, 27)

праводзіцца выстаўка

«МАШЫНЫ І АБСТАЛЯВАННЕ ДЛЯ ПЕРАПРАЦОЎКІ МЯСА».

ЧЭХА-СЛАВАКІЯ.

Разглядаюцца магчымасці продажу заводаў (абсталявання) **за СКВ, бартэрныя прапановы і інш.**

КАНТАКТНЫЯ ТЭЛЕФОНЫ Ў МІНСКУ 24-24-09, 60-46-76.

Званіце, звяртайцеся з прапановамі, прыязджайце!

БЕЛАРУСКІ ТЭХНАЛАГІЧНЫ ІНСТЫТУТ

аб'яўляе прыём студэнтаў на дзённае (Д) і завочнае (З) навучанне

ПА СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЯХ:

1. ЛЯСНАЯ І САДОВА-ПАРКАВАЯ ГАСПАДАРКА (Д; З);
2. ЛЕСАІНЖЫНЕРНАЯ СПРАВА (Д; З);
3. ТЭХНАЛОГІЯ ДРЭВАПРАЦОЎКІ (Д; З);
4. МАШЫНЫ І АБСТАЛЯВАННЕ ЛЯСНОГА КОМПЛЕКСУ (Д; З);
5. ТЭХНАЛОГІЯ ПЕРАПРАЦОЎКІ ПЛАСТЫЧНЫХ МАС І ЭЛАСТАМЕРАЎ (Д; З);
6. ХІМІКА-МЕХАНІЧНАЯ ТЭХНАЛОГІЯ ДРАЎНІНЫ І ДРАЎНЯНЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ (Д);
7. БІЯТЭХНАЛОГІЯ (Д);
8. ХІМІЧНАЯ ТЭХНАЛОГІЯ АРГАНІЧНЫХ РЭЧЫВАЎ (Д);
9. ХІМІЧНАЯ ТЭХНАЛОГІЯ НЕАРГАНІЧНЫХ РЭЧЫВАЎ (Д);
10. ТЭХНАЛОГІЯ ЭЛЕКТРАХІМІЧНЫХ ВЫТВОРЧАСЦЕЙ (Д);
11. ХІМІЧНАЯ ТЭХНАЛОГІЯ ТУГАПЛАЎКІХ НЕМЕТАЛІЧНЫХ І СІЛІКАТНЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ (Д; З);
12. ХІМІЧНАЯ ТЭХНАЛОГІЯ МАТЭРЫЯЛАЎ І ВЫРАБАЎ ЭЛЕКТРОННАЙ ТЭХНІКІ (Д);
13. АХОВА НАВАКОЛЬНАГА АСЯРОДДЗЯ І РАЦЫЯНАЛЬНАЕ ВЫКАРЫСТАННЕ ПРЫРОДНЫХ РЭСУРСАЎ (Д);
14. МАШЫНЫ І АПАРАТЫ ХІМІЧНЫХ ВЫТВОРЧАСЦЕЙ І ПРАДПРЫЕМСТВАЎ БУДАЎНІЧЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ (Д; З);
15. АЎТАМАТЫЗАЦЫЯ ТЭХНАЛАГІЧНЫХ ПРАЦЭСАЎ І ВЫТВОРЧАСЦЕЙ (Д);
16. КАНСТРУЯВАННЕ І ВЫТВОРЧАСЦЬ ВЫРАБАЎ З КАМПАЗІЦЫЙНЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ (Д).

Уступныя экзамены:

матэматыка (пісьмова) і **беларуская літаратура** (вусна, па сістэме «залічана» — «не залічана»). Акрамя таго, на спец. 1; 5—13—хімія (вусна), на спец. 2—4; 14—16 — **фізіка** (вусна); на спец. «садова-паркавае будаўніцтва» — **малюнак.**

Пры адсутнасці ў атэстаце адзнак па беларускай мове і літаратуры — **дыктант па рускай мове.** Медалісты, выдатнікі ССНУ і ПТВ на базе няпоўнай СШ залічваюцца без экзаменаў па выніках субесядавання. Ільготы прадастаўлены таксама выдатнікам іншых ПТВ і абітурыентам (мужчынам), якія паступаюць на асобныя спецыяльнасці.

Тэлефон для даведак: 27-63-75.

Адрас інстытута: 220630, г. Мінск, вул. Свярдлова, 13а.

НАВІНЫ АКЦЫЯНЕРНАГА ТАВАРЫСТВА «БЕЛАГРАПРАМБІРЖА»

БЕЛАГРАПРАМБІРЖА МЕНСК

На таргах у пятніцу, 29 мая 1992 года, было прапанавана на продаж звыш 3 тысяч відаў тавараў на суму больш двух міліярдаў рублёў. Зарэгістравана 42 здзелкі на суму 23,7 мільёна рублёў.

Сярод прададзеных і купленых тавараў:

Назва тавару	Колькасць	Адзінка вымярэння	Цана за адзінку (рублёў)
Збожжа фуражнае і насеннае	960	тона	6.500—7.300
Чай індыйскі (100 г)	100.000	упакоўка	40
Крупа грэчневая	600	кг	35
Соус таматны (0,5 л)	5.000	слоік	27
Кісель пладова-ягадны	2.000	кг	30
Гарошак зялёны (650 г)	400	слоік	30
Усходні ласунак «Арзу» (0,5 кг)	1.000	каробка	22
Разынкі з костачкай	1.000	кг	37
Кава смажаная, у зярнятах	3.700	кг	295
Свінні ў жывой вазе	20.000	кг	35
БРЖ у жывой вазе, 18 месяцаў	60.000	кг	35
Сілас, сумесь культур	500	тона	400
Фуражыр ФН 1,4	1	шт.	8.500
Аўтамабіль ГАЗ-САЗ 3507-01, самазвал, новы	1	шт.	330.000
Аўтамабіль «Масквіч»-21412-10, новы	5	шт.	337.000
Аўтамабіль ІЖ-2715 (фургон)	16	шт.	225.000—230.000
Прычэп МАЗ 81144 «Зубраня»	1	шт.	14.000
Стартэры 230Б3, 230Б4 (для аўтамабіляў УАЗ, РАФ, «Волга»)	200	шт.	3.500—3.800
Швейная машына «Чайка-143» з тумбай, электрапрывадам	150	шт.	9.150
Касцюм рабочы, х/б	50	шт.	300
Сталь ліставая	1	тона	29.500
Трубы стальныя газаправодныя, д=44 мм	3	тона	20.000
Трубка латунная, Л-63	1.019	кг	58

Напамінаем, што таргі праводзяцца штотыднёва па пятніцах, з 11.00 па адрасу: Мінск, вул. Казінца, 86, корпус 2. Рэгістрацыя ўдзельнікаў з 9.00. Даведкі па тэлефонах: 77-07-26, 77-01-37.

ПРАЎЛЕННЕ АТ «БЕЛАГРАПРАМБІРЖА» ПАВЕДАМЛЯЕ,
што, ў адпаведнасці з рашэннем агульнага сходу акцыянераў, які разгледзеў вынікі дзейнасці біржы за 1991 год і задачы на 1992 год, усе дывідэнды на ўкладзены капітал накіраваны на павелічэнне ўстаўнога фонду і фонду развіцця акцыянернага таварыства. Такім чынам, устаўны фонд АТ «Белаграпрамбіржа» складае цяпер 8 мільёнаў рублёў.

Мінскае вышэйшае прафесіянальнае вучылішча чыгуначнага транспарту на базе Мінскага аддзялення Беларускай чыгункі

АБ'ЯЎЛЯЕ ПРЫЁМ НАВУЧЭНЦАЎ

на 1992/93 навучальны год

НА БАЗЕ НЯПОЎНАЙ СЯРЭДНЯЙ ШКОЛЫ З ТЭРМІНАМ НАВУЧАННЯ 3 ГАДЫ (1-я СТУПЕНЬ НАВУЧАННЯ)

па спецыяльнасцях:

● **памочнік машыніста цеплавоза і электравоза** (15,5 года),
● **памочнік машыніста цеплавоза і электрапоезда** (15,5 года),
● **брыгадзір** (вызвалены) **па бягучаму ўтрыманню і рамонту чыгуначных пуцей і штучных збудаванняў** (15,5 года),
● **аглядчык-рамонтнік вагонаў** (15,5 года),
● **праваднік пасажырскіх вагонаў** (пазадоў далёкага накіравання) — **білетны касір** (15,5 года).

НАВУЧЭНЦЫ, ЯКІЯ ПАСПЯХОВА ЗАЙМАЮЦЦА НА ПРАЦЯГУ ПЕРШЫХ ДВУХ ГАДОЎ І МАЮЦЬ АЦЭНКІ «4» і «5», ПЕРАВОДЗЯЦЦА НА ДРУГУЮ СТУПЕНЬ НАВУЧАННЯ З ТЭРМІНАМ ДВА ГАДЫ АДПАВЕДНА

на наступных спецыяльнасцях:

● **машыніст цеплавоза і электравоза,**
● **машыніст цеплавоза і электрапоезда,**
● **дарожны майстар,**
● **майстар цэха ВТВ,**
● **начальнік поезда.**

Навучэнцы, якія не пераведзены на 2-ю ступень, працягваюць навучанне на 1-й ступені па выбранай спецыяльнасці.

Пры паступленні на 1-ю ступень навучання праводзіцца субесяданне па фізіцы і матэматыцы.

НА БАЗЕ СЯРЭДНЯЙ АГУЛЬНААДУКАЦЫЙНАЙ ШКОЛЫ З ТЭРМІНАМ НАВУЧАННЯ 1,5 ГОДА

па спецыяльнасці:

● **дзяжурны па станцыі IV—V класа** (17 гадоў);

З ТЭРМІНАМ НАВУЧАННЯ 1 ГОД

па спецыяльнасцях:

● **праваднік пасажырскіх вагонаў** (пазадоў далёкага накіравання) — **білетны касір** (17,5 года),
● **паязны электрык** (17,5 года).

Прыём дакументаў пачынаецца з чэрвеня 1992 года і спыняецца па меры камплектавання груп. Залічаным у вучылішча забяспечваецца харчаванне, абмундзіраванне і спецвопратка. Паспяхоўным выплачваецца стыпендыя. У перыяд вытворчай практыкі навучэнцам выплачваецца 75 працэнтаў ад зробленай сумы. Рэжым работы вучылішча — пяцідзённы. Час навучання залічваецца ў няспынны працоўны стаж. Навучэнцам, якія маюць патрэбу, прадастаўляецца інтэрнат.

Для паступлення ў вучылішча неабходна прадставіць наступныя дакументы:

заяву на імя дырэктара, дакумент аб адукацыі (арыгінал), медыцынскія даведкі (формы № 0-86 і 25-Ю), даведку з месца жыхарства з указаннем саставу сям'і, пасведчанне аб нараджэнні, 6 фотакартак (3×4 см).

НАШ АДРАС: 220089, г. Мінск, вул. Сямашкі, 3.

Праезд тралейбусамі №№ 10, 47 і аўтобусам № 57 да прыпынку «9-я клінічная бальніца».

САРДЭЧНА ЗАПРАШАЕМ У ВУЧЫЛІШЧА!

АРГАНІЗАЦЫЯ

прадае

новы звараччы агрэгат АДБ, не ўкамплектаваны рухавіком.

Цана дагаворная (танна).

ТЭЛ. У МІНСКУ — 56-49-03; 56-19-68.

МЯНЯЮ

● **У Бішкеку** (Кыргызстан) **трохпакаёвую кватэру,** 39,6 м², з усімі зручнасцямі, 4 паверх пяціпавярховага дома, два зашклёныя балконы **на раўнацэнную ў Мінску, Віцебску, Гродна, Брэсце, Магілёве, Маладзечна.** Магчымы варыянты. **Тэл. у Мінску: 24-72-74, 49-00-39.**

ПРАДАЮ

● **Абутак жаночы, дэдэрон** (Сірыя). **Тэл. у Мінску 45-35-40.**

Да ведама авіяпасажыраў!

ПАПЯРЭДНІ ПРОДАЖ АВІЯБІЛЕТАЎ ЧАСОВА РОБІЦЦА ЗА 15 ДЗЁН

да выканання рэйса па раскладу, улічваючы дзень продажу і дзень вылету.

Аб змяненнях тэрмінаў продажу авіябілетаў будзе паведамлена дадаткова.

РЭГІСТРАЦЫЯ ПАСАЖЫРАЎ РОБІЦЦА ТОЛЬКІ ПА ДАКУМЕНТАХ, якія пацвярджаюць асобу пасажыра:

пашпарце, ваенным білеце (для ваеннаслужачых тэрміновай службы), пасведчанні аб нараджэнні (або пашпартах бацькоў, у якіх ёсць адпаведны запіс) для асоб, не дасягнуўшых 16-гадовага ўзросту.

Даведкі аб наяўнасці месц на рэйс, аб руху самалётаў і інш.

ПА ТЭЛ. 0-06.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

2 чэрвеня

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Звычайныя цуды». Фільм-канцэрт.
9.30. «Каўказская палонніца».
16.35. «Па сакрэту ўсяму свету». 1-я серыя.
17.35. Мультфільмы.
18.00. Тэл. дак. фільмы «Мікалай Грыцюк... мастак, не патрэбны народу», «Перад канцэртам».
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. Наш каментарый. Паштовыя «скрынкі».
19.15. Шукаем ініцыятыўных.
19.35. Эканамічная хваля. Як табе жывецца, селянін? Перадача з Гродна.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.40. «Іван Васільевіч мяняе прафесію».
23.10. НіКа.
22.10. Фермата.
22.30. Пяць кольцаў.
23.00. Навіны.
23.25. Міжнародны фестываль папулярнага эстраднага танца «Белы сабака-91».
0.25. «Дуброўскі». 1-я серыя.

І канал. Астанкіна

5.00. Навіны.
5.30. Раніца.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
8.50. Мультфільмы.
9.25. «Гэта было ля мора...» Маст. фільм.
11.00. Навіны.
13.35. «Погляд з правінцыі. Абавязаны выжыць».
14.40. Народныя мелодыі.
14.55. «Дуброўскі». 1-я серыя.
16.00. «Адпачывай».
16.15. Дзіцячы музычны клуб.
17.00. Навіны.
17.20. «Дзень Зямлі». Міжнародная экалагічная праграма.
17.35. Канцэрт.
18.05. Палітычная кухня.
18.35. «Багатыя таксама плачуць».
19.00. Тэма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.35. «Доктар Тэйран». 1-я серыя.

Канал «Расія»

9.35. Наш сад.
10.05. Акцыя «ЮНЕСКО—Чарнобыль».
10.35. Адкрыты чэмпіянат Францыі па тэнісу.
11.05. «Маналог». Маст. фільм.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Тат-там-навіны.
15.15. «Дзіцячыя мары». 5-я серыя.
15.35. Мульці-пульці.
15.45. Хрысціянская праграма. «Нагорная пропаведзь. Блажэнныя, што плачуць...»
16.15. Прастора плюс.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Кубак Расіі па лёгкай атлетыцы.
17.40. Крымінальныя весткі.
17.55. Парламенцкі веснік.
18.10. Свята славянскага пісьменства і культуры ў Маскве. «Азбука брацтва».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Санта-Барбара».
20.20. Студыя «Рэтра».
20.45. «Вальс у Няскучным садзе». Замалёўка.
20.55. Без рэтушы.
22.00. Весткі.
22.20. Спартыўная карусель.
22.25. Парыжскія дыялогі. Перадача 1-я. Н. Сарот.
23.00. Адкрыты чэмпіянат Францыі па тэнісу.

3 чэрвеня

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. «Красаўка». Кінанарыс.
8.55. Тэлебачанне — школе. Выпускны экзамен па беларускай і рускай мовах за курс базавай школы.
9.00. «Вяртанне ў легенду». Фільм-канцэрт.
9.30. Студыя «Мэта».
10.30. «Іван Васільевіч мяняе прафесію».
16.35. Экран дзіцячага фільма. «Па сакрэту ўсяму свету». 2-я серыя.
17.35. Мультфільмы.
18.00. Коўзкі шлях у дастатак. Перадача з Брэста.
18.40. Тэл. дак. фільм «Мне далёка не ўсё роўна».
19.00. Абласныя навіны (Гомель).
19.10. Наш каментарый. «Ольстэрскі ўікэнд».
19.15. Рэйтынг. Дадатак да праграмы «Час пісьма».
19.45. «Каралеўскае паляванне». Шоу-казіно.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Джэнтльмены ўдачы». Маст. фільм.
22.55. НіКа.
23.10. Іграе Юдзіт Мош (Германія).

І канал. Астанкіна

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.10. У рубрыцы «Паглядзіце на твар» тэл. дак. фільм «Майстар».
9.25. «Доктар Тэйран». Тэл. маст. фільм. 1-я серыя.
11.00. Навіны.
13.10. Тэлемікст.
13.55. Блакнот.
14.00. Навіны.
14.25. Сёння і тады.
14.55. «Дуброўскі». 2-я серыя.
16.00. Рок макс.
17.00. Навіны.
17.20. «Дзень Зямлі».
17.35. Сельскія хронікі.
18.05. «Багатыя таксама плачуць».
18.30. Сустрэча з пісьменнікам У. Вайновічам.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «Доктар Тэйран». 2-я серыя.
22.15. Тэл. дак. фільм «Фантазіі на тэму Фабержэ».
22.25. Расія—Італія. Футбольны матч-канцэрт зорак эстрады.
23.50. Тэл. дак. фільм «Паўвостраў Таймыр».
0.25. «Дуброўскі». 2-я серыя.

Канал «Расія»

9.05. Тэлеасамблея.
9.55. «Каслінскі гран-пры». Кінанарыс.
10.05. Момант ісціны.
11.00. Адкрыты чэмпіянат Францыі па тэнісу.
11.50. «Санта-Барбара».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там-навіны.
15.15. «Марозка». Маст. фільм.
16.35. «Камар Камаровіч».
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Тэлеагляд «Далёкі Усход».
17.45. Версія.
18.00. Тварам да Расіі.
18.15. Гутарка пісьменнікаў М. Мішына і А. Кабакова з Э. Радзінскім.
18.45. Экран крымінальных паведамленняў.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Санта-Барбара».
20.20. На сесіі ВС Расійскай Федэрацыі.
20.50. Майстры. «Незабыўны і непаўторны У. Хенкін».
22.00. Весткі.
22.20. Цішыня № 9.
23.20. Адкрыты чэмпіянат Францыі па тэнісу.

НАДВОР'Е

2 чэрвеня

Сёння ўдзень па рэспубліцы захаваецца цёплае надвор'е, месцамі па Віцебскай, Магілёўскай і Мінскай абласцях пройдуць кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ў Віцебску 22 —24, Магілёве, Гродна — 23—25, Мінску — 24 —26, Брэсце, Гомелі — 25—27 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак надвор'е без ападкаў. Тэмпература паветра ўначы 6—11, удзень 20—25 градусаў цяпла. У паўночна-ўсходніх раёнах уначы 3—8, удзень 17—22 градусы вышэй нуля.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

РАДЫЁ

3 чэрвеня

Апошнія паведамленні: 6.00, 7.00, 10.00, 15.00, 20.00, 23.00.

7.00 — «Радыёфакт». 8.05 — «У Савеце Міністраў рэспублікі Урадавая прэс-служба паведамляе». 8.15 — «Дзелавы веснік: эканоміка і палітыка». 9.15 — «Культура і сучаснасць». Радыёдыялог. 10.15 — для дзяцей. «Хвілінкі-весялінкі». 10.35 — І. Бурсаў. «Як дзед па дождж хадзіў». Інсцэніраваная казка. 11.10 —«Гукі клавесіна». 11.20— «Студыя «Ява». Тэмы тыдня. 12.00 — «Апоўдні». 13.00 — «У абедзенны перапынак». 14.00 — «Гадзіна класічнай музыкі». 15.15 — «Рэтра-канцэрт». 16.05 — Я. Пархута. «Акварэлі аднаго лета». 17.00 — «Учора і сёння беларускай эстрады». 18.00 — перадачы абласнога радыё. 19.00 — гуманітарна-інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 19.45 — вячэрняя казка. 20.00 — «Дзень нашага жыцця». 20.25 — «У 5-й студыі, на Чырвонай...». А. Папова. «Жыццё Карыцына». Радыёкампазіцыя. 22.30 — «Поп-хваля». 23.10 — «Фан-клуб». 0.00 — «Начны канал».

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ
СЁННЯ Ў НУМАРЫ

«Люстэрка». Газета ў газеце.

Касьба. **«Хлопцы не падвядуць...»**

«Як лічыць грошы». Прыклады разліку сумы адпускных, размеру выхадной дапамогі, размеру захоўваемага заработку на перыяд працаўладкавання, сярэднямесячнай заработнай платы для налічэння дапамогі па беспрацоўю.

Пункт гледжання. **«Кесару — кесарава, а архітэктару?»**

Камандзіроўка па пісьму. **«Па той бок «раю».** Другая частка.

Роздум над праблемай. **«Пахмурнае лета 1992 года».**

Алімпійскі матыў. **«Алена Бялова: радасць агульных перамог усё яшчэ хвалюе. Але жыць трэба не ўспамінамі».**

Месячны каляндар на чэрвень.

Футбол. **«Негасцінная субота».**

Шахматы. Шашкі.

Рэклама. Аб'явы.

ЛАТВІЙСКАЯ ВЫТВОРЧА-КАМЕРЦЫЙНАЯ ФІРМА «КАЛОР»

ПРАПАНУЕ ПАРТЫІ СТАНКОЎ

Вібрапрэс ВІП-9

150 ТРАТУАРНЫХ ЦІ АБЛІЦОВАЧНЫХ ПЛІТАК У ГАДЗІНУ І 1000 ШТУК У ЗМЕНУ!

* **Размеры тратуарнай пліткі (мм)**— 300×300×80;
* **Размеры абліцовачнай пліткі (мм)** — 300×300×30;

ПОЎНАСЦЮ ВЫКЛЮЧАЕЦЦА ПРАПАРКА І СУШКА

Кошт вібрапрэса 35.000 рублёў (безнаяўны разлік) **за адзінку, ці 30.000 рублёў** (наяўны).

Вібрастанок ВС-01

4 СЦЕНАВЫЯ БЛОКІ АДНАЧАСОВА І 1.000 ШТУК У ЗМЕНУ!

* **Размеры блока (мм) — 380×190×190.**
* **Выкарыстоўваемыя ў станку вібратары тыпу ІВ-98 (ІВ-104) дазваляюць атрымаць сценавыя блокі шчыльнасцю да 168 кг/см².**

ПОЎНАСЦЮ ВЫКЛЮЧАЕЦЦА ПРАПАРКА І СУШКА

Кошт станка 20.000 рублёў (безнаяўны разлік), **ці 17.000 рублёў** (наяўны).

Самыя нізкія цэны!

А ТАКСАМА:

РАЗЦЫ ПРАХАДНЫЯ ДЛЯ ТАКАРНЫХ СТАНКОЎ З НАПАЙКАЙ СА СПЛАВУ ТН-20 — ГЭТА ГАРАНТЫЯ ЭФЕКТЫЎНАЙ АПРАЦОЎКІ!

* высокія фізіка-механічныя ўласцівасці цвёрдага сплаву ТН-20;
* трымалка са сталі з механічнымі ўласцівасцямі не ніжэй сталі 45;
* мяжа пругкасці пры гнуткасці 1050 н/мм²;
* цвёрдасць NRA≥90;

Кошт — 20 руб. за шт. Мінімальная партыя — 1.000 шт.

ДАВЕДКІ:

Латвійская Рэспубліка. Тэл.: Рыга (8-013-2) 56-16-46.

Рэспубліка Беларусь. Тэл.: г. Ліда (8-015-61) 2-33-42.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 107.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12